

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČIČEVA ULICA 5 — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26 — Zbiranje vesti dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Bz.
IZKljučNO ZASTOPSTVO na oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštni dejavnosti zavezujo:
Ljubljana št. 16-261

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Italijansko - nemško izkrcanje v Tunisu

Izkrcanje se je izvršilo v soglasju s francoskimi oblastmi — Uničenje sovražnih letališč v francoski Sev. Afriki
Uspešne akcije letalskih formacij

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 16. novembra naslednje 905. vojno poročilo:

Italijansko-nemške čete so se izkrcale v Tunisu s pristankom francoskih civilnih in vojaških oblasti.

Premikanja naših čet na Korziki in v južni Franciji se bližajo zaključku.

Nemški bombniki so napadli letališča v francoski Severni Afriki; nekaj sovražnih letal je bilo uničenih na tleh, nadaljnjih šest letal pa so uničili v bojih spremljajoči letalci.

Sile osi so se tudi včeraj ostro borile s sovražnimi enicami in Cirenaiiki.

Sovražno letalstvo, ki je bilo zelo na delu, so naši lovci zaposlili v ponovnih dvobojih in sestrelili tri sovražna letala brez lastnih izgub. Uspešne akcije obstreljevanja s strojnimi in razprševanja, ki so jih izvedle naše skupine v nizkem poletu, so povzročile britanskim kolonam hude izgube oklopnih sredstev.

Preteklo noč so britanska letala ponovno bombardirala mesto Genovo, ki je utrpela nadaljnji ogromni škodo v civilnih delih mesta. Ugotovljeno število žrtev med civilnim prebivalstvom znaša 4 mrtve in 23 ranjenih. Imena in primki bodo objavljeni v domačih listih.

Iz nemškega vojnega poročila

Berlin, 16. nov. Današnje vojno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva pravi o operacijah v Sredozemlju in Severni Afriki:

Proglas prebivalstvu francoske Severne Afrike

Čete Osi prihajajo kot prijatelji in pomočniki

Tunis, 16. nov. s. General Nehring, vrhovni poveljnik čet Osi v Tunisu, je izdal naslednji proglas prebivalstvu Tunisa, Alžira in Maroka ter francoskim vojakom v francoski Severni Afriki:

»Tunizani, Alžirci, Maročani, francoski vojaki!

Severnoameriške in angleške čete, sklenjene se na povsem neresnične nagibe, so napadle ozemlje francoskega imperija v Severni Afriki, ozemlje, ki sta ga velesili Osi od premirja dalje z vso vestnostjo spoštovali. Velesili osi sta v klenitvi premirja Francijo ne le plemenito hoteli, da se temu ozemlju ne napravi nobena škoda, temveč je bila tudi njih trdna namera, da se ta ozemlja ne spremenijo v prizorišče vojnih operacij ter da se mirnost in varnost tega ozemlja ohrani. S svojimi namodi pa se severnoameriški in britanski vojni hujskači v družbi s svojim zavezniškim židovstvom zanesli bridkosti in trpljenju vojne tudi na vaše ozemlje in med vašo prebivalstvo, ki smo mu vse to hoteli prihraniti.

Maršal Petain je obsodil in odstavil admirala Darlana

Pariž, 16. nov. s. Ministrstvo za informacije sporoča: Maroški radio je razširil neki proglas admirala Darlana, ki predstavlja pravi poziv k odpadništvu. Čim je maršal Francije in državni šef, Petain, izvedel za vsebino tega proglasa, je naslovil na vse Francozce v domovini in v imperiju naslednjo poslanico:

»Admiral Darlan si v neki svoji izjavi upa trditi, da nima možnosti sporočiti francoskemu narodu svojega pravega mišljenja, in misli, da ima pravico nastopiti v mojem imenu. Nisem človek, ki bi se vdal pritisku; kdor bi trdil nasprotno, bi mi delal krivico. V trenutku, ko je bila Afrika napadena, sem admiral Darlan zaupal obrambo francoske suverenosti, katere nosilec sem. Če takoj po prvih akcijah sovražnosti pa se admiral Darlan ni pomisljal stopiti v stike z napadalcem in izdati prezgodnje povelje o prenehanju ognja, s čimer je oslabil odprto organizacijo in moralno čete.

Maršal Petain tako nadaljuje: »Ponovno sem mu zaupal nalogo obrambe Afrike. On je to nalogo prevzel prav z izgovorom, da bi preprečil upornemu šefu generalu Giraudu, da bi se polastil poveljstva čet. Sedaj pa je on sam potrdil njegovo imenovanje. Toda general Giraud je bil določen na to mesto od tujih sil, ki je zanesla vojno na francosko ozemlje. Admiral Darlan se je zaradi tega izločil iz narodne skupnosti. Zato proglasim, da je izgubil sleherno javno funkcijo in sleherno vojaško poveljstvo.

Vizhy, 16. nov. s. Maršal Petain, vrhovni poveljnik francoskih oboroženih sil, je naslovil na vojsko v Afriki naslednje dnevno povelje:

»General Giraud, ki ni ostal zvest svoji občinski bosi in ki je omadeževal s tem svojo čast, si daje sam naslov poveljnika vojske v Afriki. Ta naslov, ki si ga privzema, je prejel od tujih sil. To dejstvo prepušča generalu Giraudu, da bi se sklanjal na moje ime in da bi se delal, kakor da je moj odposlanec. Oficirji, podoficirji in vojaki, vi ne smete postati sokrivni vele-

V Cirenaiiki načrtno potekajo umikovalni premiki. Nemška in italijanska bojna in rusinska letala so z dobrim učinkom napadla sovražne kolone. V letalskih bojih z nadmočnimi sovražnimi letalskimi skupinami so bila sestreljena tri sovražna letala.

Nemške in italijanske čete so v polnem soglasju s francoskimi civilnimi in vojaškimi oblastmi pristale v Tunisu.

Na alžirski obali je bilo bombardirano pristanišče in letališče Bone,

omejuje samo na zabeležbo izgub »pred izkrcanjem«.

La Linea, 16. nov. s. Doznava se, da je lavi prispel v gibraltarsko luko neki britanski rušilec, ki se je vrnil iz alžirskih voda in ki je izkrcal več ranjencev. Tudi na samem rušilcu je bilo opaziti znake prejetih udarcev.

Pred veseljem dogodkom v vladarski hiši

Rim, 16. nov. s. Dvorni minister Nj. Vel. Kralja in Cesarja je z današnjim dnem po naročilu vrhovnega Vlada objavil, da je Nj. Kr. Visokost Piemontska princesa srečno dovršila 5. mesec nosečnosti.

Navodila za proslavo obletnice sankcij

Rim, 16. nov. s. Odredbeni list Narodne fašistične stranke objavlja o 18. novembru XXI. kot sedmi obletnici sankcij tole:

»Sedma obletnica gospodarskega obleganja bo naša italijanska narod v hudi osvobodilni borbi bolj ko kdaj trdnega in duhovno usmerjenega k zmagi. Obletnico hodo, kakor v preteklih letih, pravištili v gorečnosti dela in vere, da tako potrdimo visoki patriotizem, s katerim je italijanski narod pod Ducejevim vodstvom vstal proti sankcionistični zasedi. Fašistične obiliskovalke bodo v bolnišnicah izročile darove ranjenem in bodo družinam padlih izrazile součustvanje vseh italijanskih žena. Nacionalni zavod fašistične kulture pa bo v vseh glavnih mestih pokrajina začel svoje novo poslovanje let XXI.

Ob tej priliki se bodo govorniki spomnili političnih in zgodovinskih razlogov, ki so odločili pri prvem angleškem poizkusu zaustaviti pohod mladih narodov. Zvezni tajniki in tajniki Fašijeve bodo v sporazumu s pokrajinskimi korporacijskimi sveti ter zvezami svobodnih poklicev nagradili vse pobude, ki so v 20. fašističnem letu pripadle k večji nacionalni gospodarski avtarkiji. Odelci mladinskih organizacij pa bodo defilirali pred spominskimi ploščami, ki v poslopih občinskih domov spominjajo na krivične sankcije.

Rumunska svečanost na rimski univerzi

Rim, 16. nov. s. V navzočnosti rumunskih poslaničkov pri Kviralu in Vatikanu, projektorja rimskega vseučilišča, dekana filozofske fakultete, direktorja rumunske akademije, inozemskih diplomatov in profesorov ter italijanskih pisateljev in dijakov, so na vseučilišču v Rimu svečano proslavili rumunskega pesnika Duilija Zamfirescu. Redni profesor rumunskega jezika in literature Claudio Isopescu je podal duhovni list pesnika klasične vrednote. Ki je kot diplomat 15 let preživel v Rimu, v mestu, ki ga je globoko ljubil, kakor je ljubil vso Italijo. Isopescu je zlasti opeval velike lepote Italije in njegova poezija ostaja vedno živa.

Velik razmah trgovine med Italijo in Švedsko

Stockholm, 16. nov. s. Švedski trgovski list »Trikeshandel« objavlja v svoji zadnji številki članek, v katerem poudarja, da je trenutno Italija za Švedsko najvažnejši trgovski partner poleg Nemčije. Uvoz iz Italije na Švedsko se je od 39 milijonov švedskih kron v letu 1939 dvignil na 126 milijonov kron v letu 1941, kar pomeni, da se je potrojil, med tem ko je švedski izvoz v Italijo poskočil od 45 na 94 milijonov kron, torej se je skoro več kot podvojil. V preteklem letu je Italija poslala na Švedsko količine blaga, ki so skoro dosegle skupne količine Norveške, Danske in Finske.

Sabotaže na petrolejskem cevovodu v Siriji

Ankara, 16. nov. s. Vest, ki prihajajo iz Aleppa, poročajo, da stalno naraščajo sabotažna dejanja proti petrolejskemu vodu v Siriji.

Uspešni boji na Kavkazu in v Stalingradu

Na Kavkazu uničeni dve obkoljeni sovjetski skupini
Zavzete nadaljnjih hišnih blokov v Stalingradu

Hitlerjev glavni stan, 16. nov. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na Kavkazu so nemške čete uničile dve obkoljeni sovražni skupini, na drugem odseku pa so odbile sovjetske napade ob visokih krvavih izgubah za sovražnika.

Bojna letala so v Kaspiškem morju razglašala eno tovorno ladjo ter poškodovale dve prevozni ladji.

V Stalingradu so napadale čete zavzele nadaljnje hišne bloke ter odbile sovražne protinapade.

Ob Volhovu so se ponesele sovražni napad ob našem obrambnem ognju.

Neka nemška podmornica je na maroški atlantski obali torpedirala 6000 tonski potniški parnik.

V noči na 15. november je bila pred nizozemsko obalo pomorska bitka med stražnimi čolni in sovražnimi hitrimi čolni. Po kratki bitki se je sovražnik umaknil.

Finski uspehi

Helsinki, 16. nov. s. V zadnjih 24 urah je bilo na vseh bojiščih zabeležiti veliko delavnost točnosti na obeh straneh. Finske čete so poglajale nazaj sovražne patrle, ki so vdirle v naše postojanke, prav tako tudi sovjetski oddelki, ki je skušal izvršiti oboroženo izvidniško akcijo, pri tem so mu prizadejale znatne izgube.

Ob podpori silovitega topniškega ognja

Ogromne vojne možnosti Japonske

Anglosaški napad na Afriko je njen položaj še okreplil

Stockholm, 16. nov. s. List »Dagsposten« objavlja uvodnik, posvečen splošnemu trenutnemu položaju Japonske. Ta azijska velesila, pravi pisec, je dolgo razvijala svoje vojaško sodelovanje z velesilama Osi, zlasti na pomorskem področju. Japonska razpolaga z ogromnimi rezervami. Na Salomonovem otočju je dosegla velike uspehe. Japonska je najprej nevtiralizirala ključno grožnjo s tem, da je pravočasno presekala burmansko cesto. Sedaj pa je opazila, da zbiranje ameriških čet v Severni Afriki ne more ostati brez posledic za splošni vojaški položaj južnopacifiškega Pacifika, kjer se bo sedaj ameriški pritisk nujno zmanjšal.

Nj torej nobenega dvoma, nadaljuje pisec, da je Japonska v stanju, da podvzame novo akcijo na katerikoli točki svojega kopnega in pomorskega bojišča na razdaljo več tisoč kilometrov. V tem pogledu ni brez pomena, kar se dogaja v Indiji, kjer se revolucionarni pokret vedno bolj razširja, ne da bi ga mogli Angleži udušiti. Indija predstavlja sedaj samo breme za britanski imperij in pravočasna japonska ofenziva proti pokrajini Bengali bi utegnila biti kaj neprijetna za Angleže in njih ameriške zaveznike.

Priznanja predsednika novozelandske vlade

Buenos Aires, 16. nov. s. Predsednik novozelandske vlade Fraser je v nekem svojem govoru pozval prebivalstvo, naj se ne predaja pretiranemu optimizmu nakar je izjavil dobesedno: Ameriške oborožene sile na Guadalcanaru in sploh na vsem južnopacifiškem področju bi se mogle od trenutka do trenutka znajti v položaju, da bi morale braniti prav tako svoj, kakor naš obstoj.

Novi španski veleposlanik na potu v Berlin

Madrid, 15. nov. k. Novi španski veleposlanik v Berlinu Gines Vilel v Saura je nocoj odpotoval iz Berlina na svoje novo mesto. Na postaji so ga pozdravili nemški veleposlanik pri španski vladi z osebjejem veleposlanstva, državni podtajnik za zunanje zadeve in številne osebnosti.

80-letnica Gerharta Hauptmanna

Vratislava, 15. nov. s. Te dni je slavil 80letnico rojstva znani pisatelj Gerhart Hauptmann, ki je bil predmet proslav in poklonitve nemškega naroda. Hitler je poslal velikemu pesniku in dramatikju prišrčno brzojavko z voščili in darilom, ki naj bi simbolično izrazilo voščila vsega naroda, ponosnega na tega svojega visokega predstavnika pesništva in dramatikke. Mesto Vratislava se je velikemu literaturo poklonilo danes v uradni obliki.

Potopljena norveška ladja

Buenos Aires, 15. nov. s. Iz Washingtona poročajo, da je državno tajništvo za mornarico objavilo, da je neka sovražna podmornica sredi septembra torpedirala in potopila na Atlantiku vzdolž severne obale Južne Amerike neko norveško trgovsko ladjo majhne tonaže. Brodolomci so se izkrcali v neki luci ob vzhodni obali Zedinjenih držav.

so boljševidni z večjimi silami napadli na vzhodnem odseku bojišča ob ožini Aunus, a so bili gladko razpršeni, zdecimirani in odbiti po finskem obrambnem ognju, med tem ko Finci sami niso utrpeli izgub. Med finskim zalivom in Baltičkim morjem so finske pomorske sile potopile v zadnjem času spet 3 sovjetske podmornice večje tonaže.

Dr. Göbbels o pomenu in vrednosti pehote

Berlin, 16. nov. s. Danes je nemški propagandni minister dr. Göbbels sprejel 27 odlikovancev z viteškim železnim križem, pripadajočih pehotnemu orožju, ki so prispele z vzhodnega bojišča, da bi imeli nekaj predavanih članov hitlerjevske mladine v njihovih vežbališčih. Dr. Göbbels je odlikovancem spregovoril nekaj navdušenih besed, v katerih je med drugim poveljeval vrednost pehote, ki je navzlic mehanizaciji čet še vedno prvenec vseh vrst orožja. Kjer stoji pehota, je dejal dr. Göbbels tam je bojišče dejansko v naših rokah in orožje, ki ga je moderna tehnika dala pehoti na razpolago, ji dovoljuje udarno moč, kakršne doslej ni poznala.

Na ministrske besede je odgovoril general Herlein, ki je v imenu vseh tovarišev potrdil nepopravljivo zaupanje vseh borcev v končno zmago.

Učinkovita japonska podmorniška ofenziva

Tokio, 16. nov. s. Podadmiral Kondo, ki velja za strokovnjaka zlasti v podmorniški vojni, je na povratku z nekake inspekcije potovanja po južnih pacifiških pokrajinah izjavil, da je podmorniška ofenziva Japonske vsak dan bolj učinkovita. Izjavil je nadalje, da je japonsko brodogradnja na sovražno izzivanje odgovorila s potopitvijo sovražnih podmornic velikega tipa celo vzdolž obale Zedinjenih držav, med tem ko so se Američani nadejali, da bodo svojo podmorniško grožnjo prenesli v japonske vode. Pripomnil je končno, da je seveda v sedanjih borbi tudi Japonska utrpela izgube, da pa so te izgube nepomembne sprito izgub ameriškega brodogradnje.

Gospodarska konferenca Velike vzhodne Azije

Tokio, 16. nov. s. Dne 26. t. m. se bo v Tokiu sestala 4. gospodarska konferenca Velike vzhodne Azije, ki se je bodo udeležili zastopniki Japonske, Mančukua in Kitajske ter drugih držav, ki so zainteresirane na področju skupnega prospeha Velike vzhodne Azije.

Obnova na Javi

Sonan, 16. nov. s. Banka za razvoj južnih pokrajin, ki je pred kratkim otvorila podružnico v Bataviji za pospeševanje razvoja domačih virov na otoku Javi, bo 20. t. m. otvorila novo podružnico v Surabaji.

Danci z navdušenjem spoznavajo Italijo

Kodanj, 16. nov. s. Navdušene manifestacije italijanskega spoznavanja filma »Z radijskim vlakom po deželi solca in cvetja«, ki ga je organiziral nemški Bodil Borge Ciccarella v sodelovanju z dnevnikom »Berlingske Tidende«. Prvega predvajanja filma so se udeležili tudi predstavniki italijanskega poslanstva z mnogimi člani italijanske kolonije in valskim številom domačih prijateljev. Gospa Ciccarella je govorila tudi po radiu o nekaterih italijanskih skladateljih 17 in 18. stoletja. Tudi ta radijska oddaja je imela velik uspeh, ki ga med drugim kaže tudi odmev v danskih listih.

Ankara, 16. nov. s. Uradni list objavlja besedilo zakona, ki ga je te dni odobril parlament in ki se nanaša na davek na premoženje in na izredne trgovske dohodke. Davek se bo plačeval v periodičnih obrokih. Komisije, ki bodo imele nalogo, da v smislu zakona ugotovijo višino davka za vsakega davkoplačevalca, bodo imenovale občine in trgovske zbornice.

Bukarešta, 16. nov. s. Seismografski aparat astronomskega observatorija v Bukarešti so zabeležili snoč ob 19.02 silovit potres, katerega središče je bilo v oddaljenosti kakih 800 km od prestolnice v smeri proti jugu. Ob 19.25 so aparati zabeležili še večji oddaljenosti močan potres.

Seja Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito pod predsedstvom Visokega komisarja

Ljubljana, 16. novembra. Visoki komisar je predsedoval v Vladi palači seji Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito, ki so ji prisostvovali: Zvezni tajnik, Podpredsednik dr. David, Kvestor, Zupan, Poveljnik protiletalske zaščite ter drugi člani pokrajinskega odbora. Podpredsednik dr. David je poročal o delovanju odbora, nato so bili podrobno proučevani naslednji problemi, o katerih so obširno po-

ročali navzoči: javna in zasebna sklonišča, določila za gašenje požarov v primeru potrebe delovanje tehničnih čet in službe za takojšnjo pomoč, zatemanje in določitev načelnikov poslopij.

Eksc. Graziosi je napovedal povzel glavne točke razprav ter dal naslednja navodila za delovanje, in naročil, nas je čimprej izvršiti stavljeni predlogi.

Medicinska fakulteta naše univerze

je bila lani po številu slušateljev na tretjem mestu
Razvoj medicinske znanosti — O študiju medicine pri nas

Nasla medicinska fakulteta je bila vsa leta, kar deluje ljubljanska univerza, med zavodi, ki se je zanje javnost vedno zanimala. Borba za izpolnitev nepopolne medicinske fakultete ni ponehala vseh 20 let obstoja univerze. Dasi je bilo njenemu razvoju marsikaj nenaklonjenega se je nepretrdnemu trudu naših medicinskih krogov in zlasti pobudam dijaštva samega posrečilo pred leti doseči uveljavitev dveh nadaljnjih semestrov in tako omesti drag študij na inozemskih univerzah na minimum.

Da bi naša medicinska fakulteta imela dovolj slušateljev kot popolni učni zavod, dokazuje porast njihovega števila v zadnjih semestrih. Prej je bila po številu slušateljev vedno med zadnjimi. Lanski poletni semester pa jih je bilo vpisanih že 350, med njimi 112 slušateljic. S tem številom se je medicinska fakulteta uvrstila med ostalimi fakultetami na častno tretje mesto in je prekosila celo pravno, ki je dolgo leta bila na prvem mestu. Kar se tiče znanstvene kakovosti študija, pa smo prepričani, da bi naša popolna medicinska fakulteta postala kmalu zavod, ki bi bil ne samo na višini vseh ostalih fakultet v sklopu ljubljanske univerze, temveč da bi bila enakovredna mnogim drugim v tujini, kamor morajo danes naši medicinci, da lahko dokončajo študij.

Iz splošnega razvoja medicine in njenega študija

Medicinski študij se je razvijal sporedno z razvojem in napredkom znanosti same. Začetki medicinskega znanja in izkustvenih opazovanj na polju zdravljenja človeških bolezni in boleznih segajo daleč nazaj. Medicinsko znanje je starejše od vsega človeške kulture. Značilno je, da se je že v prvi dobi družilo medicinsko znanje in posredovanje tega znanja drugim z versko-čaralnimi elementi. Duhovniki vseh ver prirodnih plemen so bili obenem tudi zdravniki.

Višjo stopnjo izkustvenega znanja so dosegli najprej stari Indijci in Egipčani. Nekaj njihovih zdravnikov je bilo tako slavnih, da se je njihovo ime ohranilo do danes. Mati sodobne medicine pa je postala grška znanost o zdravljenju, ki se je samostojno razvijala. Grške medicinske šole so svoje praktične izsledke utemeljevale tudi z teoretičnim. Višek razvoja je bil dosežen s slovitim Hippokratom (460—377), ki je odtegnil medicino iz obsega filozofije in praznoverja. Osnovni je kot samostojno znanost, ki gradi svoj razvoj in napredok na empiričnih osnovah. Hippokratove prvi ustvaril znanstvena pravila za diagnozo, prognozo in terapijo.

V slednjih stoletjih so se medicinci razdelili v dve veliki skupini: v eno, ki so gradile vsaka na svoji znanstveni teoriji. Važen napredek so pomenile za medicino anatomija in nove zdravilne metode, ki so se uveljavljale v Aleksandriji. Zaključek razvoja grške medicinske znanosti je zvezan z imenom zdravnika Galena, ki je hotel ustvariti eksakten znanstveni sistem celokupnega zdravljenja.

Grkom so sledili Arabci, njim pa Italijani

Grško medicinsko znanost so v srednjem veku prevzeli in jo gojili predvsem Arabci. Dosegli niso pomembnejšega napredka. Znamenit je bil zdravniški krog v Salernu, ki je tudi gradil na grških osnovah. Zanimivo je, da je zapad spoznal grške izsledke šele po ovinku: po latinskih prevodih arabskih medicinskih del, ki so tolmačila predvsem nauke Galena.

V zgodnjem srednjem veku so se pečali z zdravljenjem predvsem kleriki. Medicino

so preučevali zlasti po samostanskih šolah. Medicino je tedaj obvladal sholastični duh, ki je dolgo oviral vsak napredek. Le malo je bilo mož, ki so mislili samostojno.

V 14. stoletju so se začeli v Italiji zopet baviti z anatomijo in seicanjem mrličev. Konec sholastične medicine je nastopil z renesanso. Znameniti zdravniki so tedaj začeli dvomiti v pravilnost učenja Grkov. Tako je Vesal (1515—1564) ugotovil, da je Galenova anatomija človeka slonela na domnevah, porojenih iz opazovanja konstrukcije živalskega telesa. Ugled Grkov in Arabcev je zlasti izpodbijal Paracelsus (1493 do 1541).

Napredek v 16. in 17. stoletju

Medicinska znanost je doživela velik napredek zlasti v 16. in 17. stoletju pod vplivom idej, ki so jih razširjali znameniti filozofski misleci Bacon, Descartes in Leibnitz. Prvi znak novega poleta je bilo odkritje krvnega obtoka, ki ga je ugotovil Harvey (1578—1657). Zdravniški znanstveniki so iskali nove teoretične osnove za tolmačenje medicine, obenem pa se je širilo znanje o boleznih in zdravilnih metodah. V Franciji so se uveljavljale in so uspevale zlasti razne vitalistične teorije.

Od 1. 1840 naprej računamo, da se razvija moderna medicina, ki odgovarja razvoju znanstvenemu duhu. Poleg francoskih so za napredek medicinske znanosti zaslužni zlasti dunajski zdravniki (Rokitanski, Skoda, Virchow in Müller). Največji vpliv na nadaljnji razvoj je imela bakteriologija, za katero sta predvsem zaslužna Pasteur in Koch. Novo smer v razvoju medicine je pomenilo spoznanje, da so za zdravljenje važni poleg individualnih razmer pacienta tudi socialni.

Študij na naši fakulteti

Rekli smo že, da je naša medicinska fakulteta še nepopolna in da obsega komaj 6 semestrov. Zaključno znanje morajo naši slušatelji sprejeti na drugih univerzah. Prejšnja leta jih je mnogo šlo v Gradec, Zagreb, Beograd, sedaj jih pa nekaj študira v Italiji.

Na naši fakulteti predavajo razne panoge medicinskega študija naslednji predavatelji: dr. Milan Cunder, dr. mod. Valentin Kobe, dr. phil. in mod. Evgen Kanaky, dr. phil. Albin Seliskar, dr. techn. phil. in mod. Ladislav Klinc, dr. mod. Aljka Kozar, dr. phil. in mod. Hubert Pohani, dr. phil. Maks Samec, prof. ulij Nardin, dr. mod. Ivan Pintar, dr. mod. Franc Hebrar, dr. mod. Karlo Lušicky, dr. mod. Božidar Lavrič in dr. mod. Milan Zumer. Poleg teoretičnih osnov si mladi medicinci morajo pridobiti tudi mnogo praktičnega znanja, ki jim ga posredujejo vaje.

Kako polagajo izpite

Po novem izpitnem redu, to se pravi po redu, ki velja za slušatelje, ki so začeli medicinsko študij v šolskem letu 1937-38 ali pozneje, smejo slušatelji polagati izpite samo v izpitnih terminih. Poletni termin je od 15. do 30. junija, jesenski od 1. do 15. oktobra in zimski od 20. februarja do 10. marca.

Vsak se mora k izpitu prijaviti pisмено. Izpiti iz biologije, fizike in kemije so polagajo po absolviranih dveh semestrih. Kdor ne naredi izpita iz teh predmetov, ki tvorijo prvo izpitno skupino, se ne more vpisati v V. semester, temveč se ponovno vpiše v IV. semester. Izpiti iz druge skupine obsegajo anatomijo, histologijo in fiziologijo ter se polagajo po absolviranih štirih semestrih. Slušatelji, ki ne naredo izpita iz druge skupine, se ne morejo vpisati v VI. semester, temveč se ponovno vpišejo v V. semester. Tretja izpitna skupina obsega patološko anatomijo s histologijo, bak-

»Prima linea«

Izšla je druga številka v XXI. letu tega informativnega glasila Ljubljanske Filistične Zveze. Uvodnik je posvečen 28. obletnici ustanovitve »Popola d'Italia«, zastavonoše filističnega gibanja.

Naslednji članek razglablja odnose med fašizmom in državo. Ostala vsebina je kaj pestra in zanimiva. Opozorjamo na toplo pisan članek o prvem ljudskem simfoničnem koncertu Glasbene Matice. Za pripadnike Oborožene Sile je rezervirana četrta stran, naslednja pa prinaša poročilo o Strankinem sibanju v pokrajini. List se je že dobro uveljavil v naši javnosti in vse kaže, da se bo zaradi dobre vsebine in razgibanih člankov priljubil svojim čitateljem.

terologijo s serologijo in imunologijo ter farmakologijo s toksikologijo. Izpit iz bakteriologije s serologijo in imunologijo se polaga po VI. semestru, obča patologija s patološko anatomijo in histologijo po VII. in farmakologija s toksikologijo po VIII. semestru. Izpiti tretje skupine se delajo posamezno v teku vsega šolskega leta. Izpiti se smejo ponavljati skupaj trikrat, in sicer tretjič samo po odobritvi fakultetnega sveta.

Ivanka Ribič Violetta — Traviata

Nov uspeh marljive pevke domačinke

Ljubljana, 16. novembra.

V Drami igra Ivan Levar gradbenika Solnessa, bivšega kmečkega mladeniča, ki je s svojo genialnostjo in vztrajno marljivostjo dosegel toliko dovršenost, da je nadkrilil vse tekmece; v Operi pa lahko poslušamo in gledamo žensko, domačinko Solnessovih ciljev: Ivanko Ribičevico, ki doživlja Violetto Valery.

To je partija, ki kakor Solnessov nebotični stop štiri pod najvišje oblače opernega nebesa in zahteva razen dovršenosti v pevski in igralški umetnosti tudi v osebnosti izvajalke vseh tistih očarljivih lastnosti, s katerimi je zmagoval in osvajal Halvdan Solness.

»Ali niste opazili, da človeka prav kar je nemogoče ključiti v vabi?« vprašuje Solness; Hilda pa mu odgovarja: »Potem tiči tudi v Vas neke vrste demon!«

De, tak demon, ki ga vabi, miče in ključa na najvišjo oltarje odskočevke in igralke umetnosti, tiči v vsakem resnem pevstvu, igralstvu. Slediti mu mora. Marsikdo si pri tem zlonimi tihnik, nekateri pa obsejajo venec na vremenskega petelina na vrhuncu stolpa in vzvikujejo: »Hurra! Zmagal sem!«

L. 1926. je izšla knjiga »Slovenska žena«, najpopolnejša zgodovina delovanja, borbi in uspehov na vseh kulturnih in socialnih poljih, ki jih je obdelovala slovenska žena složno s slovenskim možem od zgodnjega srednjega veka doslej. Kajpak je že zabeležena v tej zgodovini tudi delavnost Ivankine Ribič:

»Mlada slovenska operna pevka sopranistka je tudi ljubljanka.« Čitam tu. »Od l. 1920. je delovala v ljubljanskem opernem zboru, a so obenem učila solopetje pri Popovci v Glasbeni Matici, kasneje pri P. Lovševici in J. Betetju. Kot solistka je začela nastopati v »Chapentierovi« Louisi, nato je pol. Micaelo v Carmen, Margherito v Bagdadskem brivcu, Lauretto v Gianni Schichi, Arsinoe v Mrtvih očeh, Barbiko v Figarovih svetbi itd. Ribičeva je mnogo obetajoč

Poškodovanje mestnih nasadov

Ljubljana, 16. novembra.

Prejeli smo tale dopis: Nedavno ste pisali v svojem listu povem upravičeno o »gmajnici« v Tivoliju, kjer hodi in lazi po mlili volji res že skoraj par vsakdo, kadar se mu ljubi in zdi, samo ne po stezah in potih. Nadalje ste grajali pred kratkim grdo navado, ki se je razpasla po »Zvezdi«, kjer so zelene trate ob nekaterih robovih vedno vse pohojene in popeštane, in to v zvezi z večkratnim prekopu in posejanju. Isto opazamo na Taboru, kjer drže nepotrebni prehod čez odnotni nasad vse vprek, ali ob Gradaščici spod Dobrovlje ulice, kjer so naredili nepremišljeni ob dovolj široki poti brez sleherne potrebe se stezo vstrinčilo ter tako pokazali travnatno lednino vrhu rečnega obrežja. Na enako ali vsaj podobno poškodbo javnih nasadov pa naletimo lahko še marsikje v mestu. A najočitnejši dokaz ljudske nevestnosti je pač na lepi ravni Cesti v Rožno dolino. Ob njej so zgrajene na desni strani mlčne hiše in hišice v vrtovih, na levi pa obrobila cesto najboljše ohranjeni dvoredni zdravilni, spomladaj večidel rdeče cvetočih divjih kostanjev. Vzdušje drevoreda, prav za prav med njimi in železniško progo, je bil svoje dni jarek za odtok padavin, ki so ga zasuli ter izpremenili celoten, drugače osušeni

Narodno gledališče

DRAMA

Torek, 17. novembra: ob 16.30: Večno mlada Saloma. Red A

Sreda, 18. novembra: ob 16.30: Deseti brat. Red B

OPERA

Torek, 17. novembra: zaprto

Sreda, 18. novembra: ob 16.: Gasparone. Red Sreda

Četrtek 19. novembra: ob 16.: Don Pasquale. Red A

Petek, 20. novembra: zaprto (generalka)

K. Müllacker: »Gasparone«. Opereta v treh dejanjih. Osebe: guverner — Anžovar, grofica Carlotta — Ivancičeva, zupan Nasone — Zupan, Sindulfo, njegov sin — Rus, Ermilno — Sladoljev, Benozzo, krmar — M. Sancin, Sora, spletna — Barbičeva, Massaccio — B. Sancin, Luigi — Pianekci, Tonio — Marek, častnik — Jelnikar, sluga — Simončič. Dirigent in zborovodja: R. Simoniti, režiser in koreograf: Ing. P. Golovin. Solo pešajo: Bravničarjeva, Japljeva, Kurbos in Pogačar.

Pošiljanje paketov

civilnim internirancem v vojaških koncentracijskih taboriščih

Visoki komisariat za ljubljansko pokrajino objavlja:

Potom pristojnih mestnih vojaških poveljstev so bili ustanovljeni vojaški uradi v sledečih krajih: Ljubljana, Logatec, Grosuplje, Novo mesto, Kočevje in Ormož. Zaradi pošiljanja paketov civilnim internirancem, ki smejo vsebovati izključno oblačila.

Paketi morajo biti tako opremljeni, da se ne pokvari vsebina niti v času, ko se paket nahaja v uradu, niti med vožnjo. Zato se ne bodo sprejemali paketi, katerih ovoj ni dovolj močan in trpežen.

Pakete mora pošiljatelj opremiti s sledečimi navedbami: osebni podatki in bivalje pošiljatelja, osebni podatki naslovljenca in koncentracijsko taborišče, v katerem se naslovljenec nahaja brutto teža paketa in seznam vsebine. Iste navedbe morajo biti ponovljene tudi v notranjosti paketa. Za vsak predan in sprejet paket bo pošiljatelj prejel potrdilo.

Paketi se morajo predajati uradu odprti in se zaprejo v navzočnosti pošiljatelja. Naslovljeni smejo biti samo na civilne osebe, internirane po vojaških oblasteh in ki se nahajajo v koncentracijskih taboriščih na Rabu, Monigo (Treviso), Padova in Gorars (Udine).

Gori navedeni uradi bodo počenši s 1. decembrom t. l. sprejemali tudi mesečne pakete z živili v teži do 5 kg namenjene civilnim internirancem, ki so se doslej pošiljali preko Italijanskega Rdečega križa v Ljubljano.

Ljubljana, dne 15. novembra 1942 XXI.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Torek, 17. novembra: Gregor čudodelnik

DANASJE PRIREDITVE

Kino Mladost: Fedora

Kino Sloga: »Ne pravi mi tega«

Kino Union: Glas vesti

Razstava štirih mladih umetnikov v Japokipčevem paviljonu odprta nepretrgoma od 10. do 17.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Sportni pregled

V diviziji C je v nedeljo gorizljaka Pro Gorizia premagala svojega najnevarnejšega tekmeča dotlej drugoplasirani Vittorio Veneto. Tekma v Vittorio Venetu je bila tipična borba za točko, ki jo je Pro Gorizia zaslužen odločila v svojo korist 2:1. Že do odmore so bili Gorizjani v vodstvu 1:0. V tabeli vodi sedaj Pro Gorizia s 13 točkami in doslej edina še ni izgubila nobene tekme. Na drugem mestu je polski Grion, ki je v nedeljo premagal na svojem igrišču Monfalcone 1:1. Grion ima 11 točk. Tretje in četrto mesto sta zasedla s 10 točkami Distretto, ki je na Fiume premagal Magazzini Generali 2:1 (0:1) in Vittorio Veneto, Fiumana je na šestem mestu in je v nedeljo oddala eno točko v Trevisu, kjer je igrala z Moglianom 2:2 (2:1). Trieste-Ponziana je pustila ob točki Pteris, ki mu na njegovem igrišču ni bila kos. Tekma se je končala 1:0 (1:0). Končno je Treviso premagal Ampeleo iz Isole na njenem igrišču 4:2 (1:0).

Šele v 88. minuti je padel izenačujoči zgoditek: Najpresenetljivejši rezultat nedeljskih prvenstvenih tekem v diviziji A je remi Barija v Livornu. Iz podrobnega poročila posnemamo sedaj, da je Bari prišel v vodstvo že v 10. minuti prvega polčasa in je to prednost potem obdržal do dve minuti pred koncem. Livorčani so že razočarani zapuščali igrišče, ko je Livorno v 43. minuti drugega polčasa dosegel izenačenje in si tako onrnil sloves doslej še edinega neporaženega moštva v diviziji A.

Na Holandskem so že začeli s plavanjem v pokritih bazenih, v Haarlemu na Holandskem so že otvorili letošnje plavalno sezono v pokritih bazenih. Prvo tekmovalje je dalo slabše rezultate, kakor so jih pričakovali. Na 100 m prosto za ženske je zmagala Van Schaikova v 1:07.5. Na 200 m prosto za ženske je prišla prva na cilj Haverlagova v 3:02.8. Na 100 m prosto za moške je zmagal Moolenaar v času 1:02.7. Na enaki hrbtani progi je bil prvi Schouwen v 1:11.1. Plavalci so tekmovali za pokal holandskih mest in je po prvem dnevu vodil Amsterdam pred Haarlemom, Rotterdam in Utrechtom.

KLEVETA.

— Mirko se je oženil samo zato, da bi lahko poplačal svoje stare dolgeve.

— To je kleveta! On dolgov sploh ne plačuje.

— In ga oglasil v njem dvom. Po poroki sta krenila na ženitovanjsko potovanje. Marija je vztrajala pri tem, da mora z njima tudi Ana, dokler ded ni pristal na to. Končno se je pa vendar pomiril, ker ni mogel verjeti, da bi sestri dopustili tako šalo, da pri izbiri ni pogodil prave. Že se je počutil srečnega in zadovoljnega. ... To pa niti zdaj ni trajalo dolgo. Ko je nekoga večera objel Marijo v njeni spalnici, se mu je izvila iz objema in zasepetala: »Kaj pa če si se vendarle zmotil, če sem jaz Ana, a Marija sedi v svoji sobi sama?« Od tistega trenutka je ded sovražil Ano. Potem je pa opazil, da sama ne ve, katero prav za prav sovraži, kajti kdo ve, daj se morda pri izbiri vendarle ni zmotil?

In tako je šlo to zakonsko življenje svojo čudno pot. Ded je večkrat poskušil pomagati si z raznimi zvijačami, da bi tako ugotovil, katera je Marija in katera Ana. Toda vse to mu ni nič pomagalo. Sestri sta bili za svojo čudno šalo dobro izveščani.

Tako je prišlo do tega, dragi moj, da vista tu ti dve enaki sliki. Niti jaz napačno ne vem, katera obeh sester je moja stara mati, kakor tudi moj ded ni vedel, katera je njegova žena. Jaz sem pa vendar v primeru z njim toliko na boljsem, da vam, in sicer novsem zanesljivo, da je samo ena obeh sester moja stara mati. On pa ni mogel vedeti, da-li mu nista morda obe zakonski ženi. ...

Čuden zakon

Ko sem nekoga večera posetil enega svojih soolcev, ki ga že več let nisem videl, mi je obstal pogled na dveh povsem enakih fotografijah, visečih na steni drugega kraj druge.

Zena na sliki je imela tipično sladko obličje, kakršna vidimo na mladostnih slikah malone vseh naših babic. Obličje v vencu dolgih kostanjevih kit, povešena ramena pod čipkastim šalom, nežne roke s finimi dolgimi prsti.

— Kako to? — sem vprašal začudeno prijatelja. — kako to, da imaš na steni dve enaki sliki? Kaj ne bi ti zadostovala ena slika te žene?

— E, dragi moj, to ti je dolga povest. Toda povem ti jo takoj. Tu na slikah vidiš dve sestri, dvojčki. Ena je moja babica. ...

— Katera? — sem vprašal začuden nad presenetljivo podobnostjo.

— Moj prijatelj je skomignil z rameni.

— Ne vem.

— Kako to? Čudno!

— Da, da, čudno. Se bolj čudno pa je, da tega niti moj ded ni vedel.

— Njen mož? — sem zazijal od presenečenja.

— Ne govori neumnosti!

— To ni nobena neumnost, govorim čisto resno. Čudna je ta povest, ki smo jo našli v dedovem dnevniku.

— Pripravljen pripoveduj! — sem ga prosil ves nestrpen od radovednosti.

Prijatelj si je prižgal cigareto, se zleknil v naslanjač in jel pripovedovati:

— Eni je bilo ime Ana, drugi pa Marija. Po njunem dvajsetem letu ni nihče več vedel, katera je Ana in katera Marija. Ko je prišel moj ded kot mladenič po opravkih v kraj, kjer sta prebivali, se je seznanil z Marijo. Dekle mu je bilo zelo všeč in on nji menda tudi. Ko je ded odpotoval domov, se je razvil med njima dopisovanje. Marija mu je pogosto in mnogo pisala o svoji sestri Ani, ki je ded ni poznal, ker je bila med njegovim bivanjem v tistem kraju na obisku pri svoji teti v drugem kraju. Čez nekaj mesecev je moj ded Marijo zasnuhil. Pristala je, toda pod pogojem, da bo ostala njena sestra pri nji in da mora biti poroka v njunem domačem kraju, kjer sta živeli na posestvu, podedovanem po materi.

Ded je prisel na poroko, toda zaradi strogih moralnih običajev tistega kraja ni smel pred poroko prestopiti praga Marijine hiše. Ko je napočil določeni dan, se je ded požuril v nevestino hišo. Skizkinja mu je rekla, naj malo počaka v predsobi, češ da Marija takoj pride. Ded je nekaj časa nestrpen čakal, potem so se pa vrata odprla in na pragu se je pojavila Marija v beli poročni obleki s šopkom v roki. Ded ji je stopil naproti, toda naenkrat je obstal kakor vkopan. Na pragu drugih vrat se je namreč pojavila druga nevesta v enaki poročni obleki.

tako podobna prvi, da ju ni mogel razločevati.

— Zares?

— Da, zares. In ta čas, ko je zbegani mladenič od presenečenja komaj mogel zajeti nekaj nerazločnih besed, je dejala ena izmed nevest: »Me dve sva Ana in Marija. Če je vaša ljubezen do Marije res tako globoka, kakor prisiagate, boste spoznali pravo. Tista, ki jo označite za Marijo, stopi čez pol ure z vami pred oltar in postane vaša žena. Izbirajte!«

Mladenič se seveda obli mlzel pot in pred očmi se mu je stemnilo. Buljil je v dekletki, ki sta stali nasmejana druga kraj druge. Ves iz sebe je poskušal najti na njunih obrazih in postavah vsaj najmanjšo razliko. Toda zaman! Poteze obrazov, oči, lasje, postavi, vse je bilo pri obeh povsem enako.

— Kaj ju ni mogel razločevati po glasu? — sem se vmešal v prijateljevo pripovedovanje.

— Da, tudi on se je spomnil na to. Dejal je dekletoma, naj spregovorita. Ponovili sta druga za drugo: katera od naju je Marija? Bilo je kakor bi človek dvakrat zavrel isto gramofonsko ploščo.

— To je moralo biti strašno! — sem vzdihnil.

— Da, strašno! Tudi njemu se je zdelo strašno. »To je blaznost!« je kričnil. »Nehajta s to strašno šalo!«

Tedaj je pa odgovorila ena: »To ni nobena šala.« Druga je ponovila za drugo nalik odmevu: »To ni nobena šala.« Ded

se je ves iz sebe prijel za glavo. Potem je pa jel znova motriti dekletki, pazljivo je primerjal vsako tudi najmanjšo potezo na njunih obrazih. Med njegovim opazovanjem se je oglasila ena: »Čas hiti. Če se ne odločite, se bo tista, ki ji je ime Marija, odpovedala moštvi!«

Ded se pa ni hotel za nobeno ceno odpovedati ljubljenu dekletu, ni se pa tudi hotel poročiti s tisto sestro, ki jo je tistega dne prvič videl in ki njeneega značaja sploh ni poznal. Vzel je iz žepa poročni prstan, da bi poveril, kateri izmed obeh sester odgovarja mera. Toda sestri sta se samo nasmešili in mu skupaj pomolili prstana. Prstan je bil enako prav eni in drugi. »Čas je minil. Ne smemo pustiti župnika čakati. Odločite se torej, sta dejali sestri v en glas.

Dedu se je že vrtilo v glavi, zamižal je, se zasukal na peti in prijel eno dekletko. »Marija!« je zaklical z drhtečim glasom. »Torej ste se odločili.« mu je odgovorila. Dali sem jaz Ana ali Marija, to je vseeno, vsekakor boste odšli mene klicati Marija, da bi ljudem ne padlo kaj v oči.

— In je odšel z njo pred oltar?

— Da. Potem se je potolažil in samega sebe je prepričal, da mu je nekaj pomagalo pogoditi pravo Marijo. Mirno in spokojno je dejal pred župnikom, da vzame Marijo za ženo. Ko se je pa dekletko zaobljubljalo z besedami »jaz Marija« da mu bo zvesta zakonska žena, je opazil na njenih ustnih smehljaj in tedaj se je zno-

Dobili smo novo vrsto koruze

Letos je bilo že pridelane mnogo te koruze za seme in prihodnje leto jo bodo lahko pridelovali že v mnogih krajih

Ljubljana, 16. novembra

Koruzo znajo ceniti naši kmetje čedalje bolj tudi v krajih, kjer je prejšnje čase niso pridelovali. Se bolj bi se pridelovanje koruze razširilo, če bi pridelovalci dobili dobro seme. Z vrstami koruze, ki so jih doslej pridelovali, naš pridelovalci, niso bili zadovoljni. Zvedeli smo, da se je J. Kača, ki je dolga leta proučeval izboljšanje našega kmetijstva, ter se peča z rastlinsko biologijo, posrečilo vzgojiti dobro vrsto koruze. Vzgojil jo je prav za prav že pred leti, a letos je bilo seme razmnoženo v Ljubljani. Obrnilo smo se nanj, da nam pove kaj več o novi koruzi. Izjavil je naslednje:

Ze leta se je čutila potreba po dobri semenski koruzi. Za selekciranje seme žitaric so še malo skrbeli, dobre semenske koruze — ki je za široko predele naše domovine prvo krušno žito in ne le živilsko krmilo — pa sploh ni bilo mogoče dobiti. Tudi strokovnjaki, kakor smetjše sami, so naglašali, da je treba dati kmetu boljše semensko koruzo.

Vprašanje je nastalo, je dobiti za naše subalpske kraje primerno vrsto. Vrste, ki so jih doslej pridelovali, niso bile zdrave (dovolj odporne proti sneti), ne zgodaj zorele in obilno rodile. Ti zelo zaželeni lastnosti, da bi koruzna zorela zgodaj in obilno rodila, nista radi združljivi. Zgodnje vrste navadno slabo rode, med tem ko dajo pozne v ugodnem podnebnju obilno pridelek, a zgodnji mraz utede biti usoben.

Nastalo je vprašanje, kje dobiti primerne seme. Polkušal sem z različnimi tujimi vrstami, a brez posebnega uspeha. Domače savinske vrste gladke bele koruze (osem-, dvanaest- in šestnaestvrstne) so izrojene in podvržene sneti. Imajo pa prednost pred tujimi vrstami — navajene so našega podnebja. Zato sem začel pripravljati iz njih fiziološko čiste linije, to se pravi razmnoževal sem s samooplodbo in odibro primerne rastline. To mi je vzelo dolga leta, pre-

den sem si vzgajal nekaj čistih linij. Medsebojna opravešanja teh linij niso dala povoljnih pridelkov, zato sem se začel ozirati za primernim tujim plemenjakom. Po dolgem iskanju sem se odločil za »konjski zob«, »Silver King«, ki sem ga dobil od češke kmetijske šole v Pterovu. Sam se sicer ni dobro obnesel v novem okolju, ker je bil pa zdrav, sem tvegal poizkus. Ko je setev dozorela, mi ni bilo žal dolgoletnega truda. Silver King kot mati mi je dala z eno domačih 16-vrstnih linij krasne klase (»late«, »storže«) s povprečno 500 zrn. Nova vrsta je dozorela tri tedne pred domačo in celo pred čimurinomom. Znanstveno povedano je šlo za pojav heteroze (bujnosti), ki se pokaže v potomcih prvega rodu (F1) primerno zdravih roditeljev. Delo križanja ustaljenih linij ni težko, pa sem sklenil pridelati si vsako leto posebej semena F1 generacije s križanjem. Za drugo leto nisem imel dovolj semen, pa je oskrbnik posestva vzel za en hektar seme od te F1 linije. Dobre lastnosti so ostale tudi v F2 generaciji. Pozneje sem štiri leta sejalo to seme in pridelal je bil za 35 odstotkov večji od drugih domačih vrst.

Zrnje nove vrste ima obliko konjskega zoba, po barvi se pa približuje domači beli koruzi ter je znatno večje od obeh prednikov. 1000 zrn tehta 338 gramov in ima 13,42 odstotkov beljakovine. Rastlina je srednje visoka in ima redno po dva klasa, ki sedita precej visoko, kar je pomembno, da do zrnja ne morejo kokoši.

Otel sem nekaj semen od doma in letos mi ga je razmnožil ravnatelj mestnega vrtnarstva g. A. Lap. Spomladan dobe razni napredni gospodari; po vsej pokrajini manjše količine nove vrste v nadaljnje razmnoževanje. Upam, da bo nova vrsta zlasti v višjih za koruzo doslej neprimeren legah prav dobro došla novost ter da dala precej pridelka za prehrano ljudi in živine.

DNEVNE VESTI

— **Zlati svetilnik.** S podelitvijo zlatih svetilj je bil počasičen spomin podpornika Angela Guidoletija, ki se je boril na vzhodnem bojišču do poslednjega diha, dokler mu ni pokončala življenja krogla iz samokresne boljševiškega komisarja, ter veterinarskega podpornika Lina Ferretija, ki je se potem, ko je bil že dvakrat ranjen in ko je odrgel proti sovražniku poslednje bombe izpodbojal svoje alpince k hrabremu nadaljevanju borbe pri Plevlju. S srebrno svetiljo pa je bil odlikovan v spomin manipelski vodja Vellani Dionizij, ki je pripadal 53. bataljonu Črnih srajc. Vellani se je boril že na grškem in črnogorskim bojišču ter je padel na vzhodnem bojišču v izvrševanju dolžnosti vojnega poročalca.

— **Podpis italijansko švicarskega prometnega dogovora za 1943.** Stalna mešana komisija za italijansko švicarske izmenjave se je sestala te dni v Rimu, da prouči napredek v odnosih ter blagovnih izmenjavah med Italijo in Švicco. Predsednik italijanske delegacije poslanik Amadej Gannini in predsednik švicarske delegacije dr. Jeang Hotz sta ob tej priliki podpisala obojestranski dogovor o zaključki, ki določajo osnovna načela glede obsega prometa med obema državama v letu 1943 in s katerimi so točno urejena vsa gospodarska in finančna vprašanja, ki se tičejo obeh držav.

— **Olvrjena je bila razstava risb japonske šolske dece.** V nedeljo dopoldan je bila odprta v Milanu in sicer v dvoranih Građu Sforcesco razstava risb, ki so jih izdelali japonski šolski otroci. Vneto je pospeševal hvaljevalno pobudo japonski poslanik ter opolnomočeni minister pri Kvlinalu. Zanimiva in poučna razstava bo delj časa odprta.

— **Ustanovitve tehničnega muzeja v Milanu.** V Milanu bodo ustanovili poseben tehnični muzej. Namen tega muzeja je, prikazati sadove dela, ki spaja dobrote narodne kulture z onimi, ki jih je dosegla italijanska tehnika. Pri uresničenju te zamisli bodo sodelovali poleg stranke in javne uprave tudi prizadete ustanove ter zavodi. Milanski tehnični muzej bo nosil ime »Nacionalni muzej tehnike«.

— **Sej je na lov na race, pa je ustrelil orla.** 45-letni Anton Berardo iz Valenze je šel na lov na race v okolico Torreberetia. Ustavil se je pri Frascarolu na levem nabrežju reke Po, ko je zapazil v višavju velikega ptica, ki se je spuščal proti nekega bližnjemu dvorišču, kjer so bile kokoške in piščanci, ki si jih je roparica očividno zaželela. Berardo je nameril puško in sprožil. Ptica roparica je, zadeta, padla proti zemlji. Ko se ji je Berardo približal, je ugotovil, da je ustrelil lepega, mladega orla, ki je meril ob razpetih krilih meter in pol. Očividno je ga preganilo neurje z bližnjim planin, odkoder je odletel na roparski let. Orla bodo nagačili in namestili v valenzkem muzeju.

— **Loterijska sreča je prehitela dragoceno pismo.** Iz Valenze poročajo: Te dni je prejel oče narednika Angela Morgantini, ki se bojuje na ruskem bojišču, pismo, v katerem pripoveduje sin svojem očetu, naj gre staviti v loterijo na podlagi treh števil, ki jih je bil sin povzel z obravnice ruskega ujetnika. Oče je nemudoma odšel v loterijsko poslovalnico, da stavi na omenjene tri številke. Toda od poslovalnične uradnice je izvedel, da je žal prišel prepozno, ker so te številke prinesle že drugemu loterijsko srečo in lepe tisočake.

— **Izredni izpiti za dijake pod orožjem.** Minister za ljudsko vzgojo je odredil posebne izpitne roke, ki so namenjeni onim dijakom, visokošolcem, ki želijo polagati katerikoli izpite. Pričetek tega izrednega izpitnega roka bo dne 18. januarja 1943-XXI.

— **Državni tiskarski zavod.** V smislu poročila predsednika uprave sveta državnega tiskarskega zavoda Petra Fedela in glavnega državnega nadzornika Dominika Bartolinija, je narasla proizvodnja omenjenega zavoda v letu 1941-42 na vrednost 481 milijonov 132.138,72 lir in sicer odpade 329.318.828,72 lir na tiskarska dela

den sem si vzgajal nekaj čistih linij. Medsebojna opravešanja teh linij niso dala povoljnih pridelkov, zato sem se začel ozirati za primernim tujim plemenjakom. Po dolgem iskanju sem se odločil za »konjski zob«, »Silver King«, ki sem ga dobil od češke kmetijske šole v Pterovu. Sam se sicer ni dobro obnesel v novem okolju, ker je bil pa zdrav, sem tvegal poizkus. Ko je setev dozorela, mi ni bilo žal dolgoletnega truda. Silver King kot mati mi je dala z eno domačih 16-vrstnih linij krasne klase (»late«, »storže«) s povprečno 500 zrn. Nova vrsta je dozorela tri tedne pred domačo in celo pred čimurinomom. Znanstveno povedano je šlo za pojav heteroze (bujnosti), ki se pokaže v potomcih prvega rodu (F1) primerno zdravih roditeljev. Delo križanja ustaljenih linij ni težko, pa sem sklenil pridelati si vsako leto posebej semena F1 generacije s križanjem. Za drugo leto nisem imel dovolj semen, pa je oskrbnik posestva vzel za en hektar seme od te F1 linije. Dobre lastnosti so ostale tudi v F2 generaciji. Pozneje sem štiri leta sejalo to seme in pridelal je bil za 35 odstotkov večji od drugih domačih vrst.

Zrnje nove vrste ima obliko konjskega zoba, po barvi se pa približuje domači beli koruzi ter je znatno večje od obeh prednikov. 1000 zrn tehta 338 gramov in ima 13,42 odstotkov beljakovine. Rastlina je srednje visoka in ima redno po dva klasa, ki sedita precej visoko, kar je pomembno, da do zrnja ne morejo kokoši.

Otel sem nekaj semen od doma in letos mi ga je razmnožil ravnatelj mestnega vrtnarstva g. A. Lap. Spomladan dobe razni napredni gospodari; po vsej pokrajini manjše količine nove vrste v nadaljnje razmnoževanje. Upam, da bo nova vrsta zlasti v višjih za koruzo doslej neprimeren legah prav dobro došla novost ter da dala precej pridelka za prehrano ljudi in živine.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavskih in kinu Matije in Unione: ob 1/2 16. in 1/2 18. uri: V Slogi neprekinjeno ob 14. uri dalje. Ob nedeljah in praznikih v vseh treh kinematografih: ob 10., 1/2 14., 1/2 16. in 1/2 18. uri!

KINO MATICA TELEF. 22-41

Tragična ljubezen ruske velikašnje... Intrige na carskem dvoru...

Fedora

Luba Ferida, Amadeo Nazari, Osvaldo Valenti

KINO UNION TELEF. 22-21

Težka odločitev veseljaškega vdovca za nov zakon

GLAS VESTI

V gl. vlogah: Renzo Ricci, Luisella Beghi, Mariella Lotti in dr.

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Popularni komik »Macario« v svojem najduhovitejšem filmu

Ne pravi mi tega

Sodeluje lepa Silvana Jachino in Vanda Osiri

šeje si je primarj dr. Severini oddahnil ter poskrbel zase. Vsedel se je na stol in sporočil svojim asistentom, da je tudi on sam potreben zdravljenja. Priporočeval jim je o svojem doživljanju. Njegovi asistenti so ga pregledali z Röntgenovo napravo, nakar se je dr. Severini zatekel h kliničnemu zdravljenju. Za ta svetel primer zdravniške poštenosti; so kmalu izvedeli prebivalci Belle ter okolice. Povsod je vzbudilo dr. Severinjevo vzgledno delanje toplo priznanje, med drugim zlasti v vrstah njegovih stanovskih tovarišev.

— **Tivorna umetniška keramika v Tivnu.** V Tivnu so zgrajena posebna tavnica za izdelovanje umetniških keramičnih del. Tavnica bo nadaljevala starinske tradicije albanških keramikov, o katerih pričajo znana elbasanska keramična dela iz petnajstega in prve polovice 16. stoletja.

— **Odkritje nove zvezde.** Neki japonski diletantski zvezdoslovec je odkril po posebno srečnem naključju novo zvezdo, ki spada v vrsto največjih. Na podlagi tega odkritja so se zbrali v Nagayi najodličnejši japonski zvezdoslovci ter najznamenitejši prirodoslovci. Temeljito so proučili pojav nove zvezde, ki se pojavlja na japonskem nebu tri ure pred in tri ure po 4. Ima sijaj kakor Venera. Njen blišč se opaža na južni polobli in sicer v jugovzhodni smeri.

— **Nesreče.** Naslednji ponesrečenci so bili sprejeti včeraj v ljubljansko bolnico. Fr. Benčina, 64letni delavec iz Kočevja, si je poškodoval levo oko. — Stanislav Čišnovar, 46letni mizar iz Ljubljane, si je ranil prste leve. — Pavla Dermovšek, 40letna kuharica iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila desno. — Emil Zabukovec, 3letni sin perice iz Ljubljane, je na poti v šolo padel ter si zlomil levo. — Josipa Grčarica, 38letnega mestnega delavca iz Ljubljane, je na mestni pristavi ugriznil konj v levo. — Maša Pavčič, 10letna hči tesarkega mojstra iz Ljubljane, se je urezala v levo. — Janez Kenk, 12letni sin posestnika iz Verda, si je pri padcu zlomil levo nogo.

IZ LJUBLJANE

— **Ij Prvi sneg.** V pretekli noči smo dobili prvi sneg, a marsikdo tega niti še ne ve. Snežilo je precej močno, a tedaj smo že spali in seveda nismo mogli videti, da je bila zemlja pobeljena. Kdor je davi vstal zgodaj, je lahko še videl sneg; pobeljene so bile vse strehe in sneg se je dobro držal trave, kakor da bi jo pobelila močna slana. Na cestah, hodnikih ter goli zemlji, je sneg kopal sproti in davi so ostale za njim le luže. V višjih zračnih plasteh menda prevlajuje jug, med tem ko je pri tleh davi še pihala burja. Zrak se je precej ohladil, ker se je porabilo mnogo toplote za kopnenje snega, tako da današnja minimalna temperatura znaša 0,7°. Včeraj je bil zelo hladen dan, saj je najvišja dnevna temperatura znašala le 2,5°. Zračni tlak je včeraj precej popustil, a je še sorazmerno visok in davi ni več popušča.

— **Ij Konjsko meso** debelih konj se prodaja torej, sredi in četrtek na Sv. Petra nasip št. 29. Kupujejo se konji za meso. Se priporoča Pušnik Rudolf.

Iz pokrajine Gorizije

— **Posvečenje gorizijske stolnice.** V soboto 28. novembra bo v gorizijski metropolitni stolnici slovesna liturgična posvečitev cerkve sv. Hilarija. Za posvečenje se je odločil nadškof mons. dr. C. Margotti zaradi tega, ker ni nobenega zanesljivega dokumenta, ki naj bi prical o tem, da je bila stolnica kdajkoli posvečena. Da se od strani to stanje negotovosti, bo dne 28. novembra v navzočnosti duhovščine iz vse nadškofije slovesno posvečenje omenjene stolnice. Stolnica je zgrajena v gotičnem slogu in je bila med prvo svetovno vojno poškodovana, po koncu vojne pa posrečeno obnovljena. Vsi oltarji so iz marmorja in stolnici cerkveni zaklad. Zgodovinska in starinska gorizijska stolnica je med najlepšimi cerkvenimi stavbami v Veneziji Giuliji.

— **Učinkovita predstava Ninciheve igralske skupine v gorizijskem gledališču.** Te dni je bila v Verdjevem gledališču v Goriziji otvoritvena predstava sezone 1942-43. Prve predstave je prevzela odlična igralska skupina, ki jo vodi Hanibal Ninci. Uprizorilo so najprej odsko delo Pavla Giacometija »Meščanska smrt«. V tej igri prikazuje odlični pisatelj burbonski despotizem. Vodja igralske skupine Hanibal Ninci je moštrosko podal vodilno moško ulogo. Njemu ob stran se je postavila z učinkovito igro izvrstna igralka Olga Navarro. Sodelovali so še pri tej lepi predstavi Ubaldo Stefani, Amieto Petroni, Pio Guazzetti, Julia Belanti ter Marija Vinello. Verdijevo gledališče je bilo popolnoma zasedeno. Hvaležno občinstvo ni štedilo priznanjem ter je vzklikalo igralcem, ki so morali zaporedoma na oder in ki so se predstavili občinstvu še v naslednjih učinkovitih uprizoritvah.

— **Teška sldarjeva neugoda.** 55-letni sldar Jakob Basin iz Salcana se je pri po-pravljanju zida nerodno okrenil. Izgubil je, stoječ vrh zida, ravnotežje in strmo-glavil na tla. Basina so prepeljali v gorizijsko bolnišnico, kjer so dognali, da ima zlomljeno levo nogo in desno podklaknico ter da ima razen tega zelo nevarne poškodbe rta hrbtenice.

— **Važno kulturno središče v Goriziji** je gorizijski Kulturni krožek, ki je prišel te dni z novo kulturno glasbeno sezono. Na otvoritvenem večeru je nastopila z lepim uspehom ter izbranim koncertnim spredom odlična sopranistka turnej po vseh večjih italijanskih mestih in tudi po Nemčiji. V letošnjem koncertnem repertoarju gorizijskega Kulturnega krožka je nastop znanega kvarteta Bogo, ki bo koncertiral 27. novembra. Dne 15. decembra se bo predstavil gorizijskemu kulturnemu občinstvu violinist mednarodnega formata Edvard Zaturecky. Sledil bo večer odlične pianiste Rosane Bottai, znagovalke sedme revije mladih glasbenih solistov. Zelo zanimivo bo tudi nastop vokalne ter instrumentalne komorne skupine, v kateri so sopranistka Ida Manfredi, ga. Italia Crespi, Staccioni ter flavtista Stefan Crespi in Sal-vator Alfieri. Razen tega so v načrtu poleg poučnih predavanj še trije koncerti. Na enem od teh bo nastopil domači komorni orkester pod vodstvom Rudolfa Lipizerja; na ostalih dveh pa bosta pokazala svojo reproductivno umetnost znameniti pianist Artur Benedetti in izvrstni violinist: Felice Cillario. Gorizijski kulturni krožek ima že svojo tradicijo ter se gorizijsko kulturno občinstvo njegove-mu povabilu zelo rado odziva, tako da so vse njegove prireditve lepo in dobro obiskane.

— **Vsak dan neugode.** 15-letni Ernest Maras iz Bigliane je lezel po lestvi na senik. Pri tem se je spodtaknil in padel na tla, kjer je obležal z obšutnimi poškodbami. 55-letni Jakob Bazzini je stal na oknu prvega nadstropja in porpavil polkne. Po nesrečnem naključju pa je izgubil ravnotežje ter omahnil na cesto. Ima poškodovalno hrbtenico. 23-letna Albina Zavodlon iz Salone d'Isonzo se je poškodovala pri padcu z voza na vratu in ramah. Kolesar je povozil 16-letnega Viktorja Foglietto, ki je obležal na cesti z ranjenimi ušteskami. 28-letna Aurora Gagliussi se ni večela v kolesarjenju. Ko se je te dni pe-ljala skozi mesto, je padla s kolesa in se poškodovala na levi nogi. Desnico si je zlomil v zapestju Franc Suligoi iz ulice Duca d'Aosta, ko je med delom v hlevu padel na kamnita tla. V Cormonsu je padel v živo apno 34-letni Angel Casaro, ki se je opekel po vsem telesu. Vsi ponesrečenci se zdravijo v gorizijski bolnišnici Brigata Pavia.

Iz pokrajine Trieste

— **Mrtva na cesti.** 57-letna Marija Lenardon iz Monfalcone je šla s svojo snaho v Malchino pri Duino, kjer je hotela kupiti kozo. Na poti pa se je Lenardonova nenadoma zgrudila na tla in obležala ne-gibna. Mimoidoči so stekli po bližnjega zdravnika, ki je ugotovil, da je Lenardonova umrla zaradi srčne kapi.

— **Smrtno nevaren padec s strehe.** 62-letni poljedelec Ivan Fontanot iz Portere je šel na streho svoje hiše, da bi jo popraval. Pri tem pa je izgubil ravnotežje in omahnil na tla. Ima smrtno nevarne poškodbe na glavi. Prepeljali so ga v triestinsko bolnišnico. Njegovo zdravstveno stanje je zelo resno.

— **Tramvaj in avtokar sta trčila skupaj** v drevedu Costanzo Ciano v Fiumi. Prometna nesreča, ki se je pripetila po nesrečnem naključju, je terjala mlado človeško življenje. 16-letni Hektor Miglion, ki je pri karambolu padel z avtokarja, je obležal s počeno lobanjo in je kmalu zatem izdihnil. Razen tega je bilo ranjenih več potnikov, od katerih so se morali nekateri zateči v bolnišnico.

— **Poezija, glasba in petje.** V nedeljo 15. novembra je bil v Dantjevem liceju v Triestu večer triestinske umetnostne družbe, ki je privabil številno triestinsko kulturno občinstvo. Marcel Fraulini je recitiral izbrane lirčne pesmi Giane Longo Tamburinijeve, odlične triestinske pesnice. Sledil je nastop komornega zbora, ki je izvajal skladbe Haydna, Viozzija in A. Corellija. Sodelovali so profesorji Bruno Fornaciari, Ondina Cresnar in Nereo Niero. Odlična sopranistka Fani Pallidori pa je učinkovito odpevala izbrane arije. Pri klavirju jo je smiselno spremljala pianistka M. Annieri.

— **Poročili so se te dni v Triestu** učitelj Ivan Breda in modistka Marijana Turrisi, mizar Ferdinand Muratovich in gospodinja Roza Stanisa, poljedelec Rudolf Marzi in gospodinja Zdenka Krizmanec.

— **Umrlj so te dni v Triestu** 75-letni Josip Purini, 68-letna Marija Busin-Bargo, 74-letna Marija Lupusic-Bisich, 3-letni Mario Gustincio, 70-letna Marija Calan, 71-letna Jozefa Stoka-Cuk, 77-letni Santo Carlin in 67-letni Jozef Abram.

— **Usoden padec v podpalubje.** 33-letni natekar Jurij Frangolo je stal na krovu parnika v pristanišču, pa se je ob nekem

robu spodtaknil in priletel v več metrov globoko ležečo podpalubje. Obležal je s poškodbami po vsem telesu. Prepeljali so ga v triestinsko bolnišnico, kjer se zdravi tudi 31-letna gospodinja Antonija Kranich iz ulice Guerrazzi 15, ki se je pri padcu potokila po čelu.

— **Padla je s prvega nadstropja in umrla.** V Brazzanu je čistila šipe na oknu prvega nadstropja 21-letna delavka Alojzija Alt. Pri tem se je nagnila preveč navzven in izgubila ravnotežje. Reva je omahnila v globino in obležala s počeno lobanjo. Njegov zatek je za posledicami poškodb izžamila.

Iz Hrvatske

— **Hrvatski muslimani pri velikim muftiju** Iz Rima poročajo, da je sprejel jeruzalemski veliki mufti odposlanstvo hrvatskih muslimanov iz Bosne in Hercegovine in mu izročil 15 milijonov lir.

— **Reorganizacija policijske službe.** Po glavnik je podpisal uredbu, po kateri se izločijo vsi uradniki policije in poročevalske službe iz ustaške nadzorne službe. Pravaže jih glavno ravnateljstvo za javni red in varnost v notranjem ministru.

— **Razdeljevanje semenskega žita.** Veliko županstvo Gora je razdelilo med kmetovalce semensko pšenico. Na vsakega kmeta je prišlo največ 50 kg. Tudi kmetije v občini Ogolin so dobili semensko pšerico.

— **Nove najvišje cene lesnih proizvodov.** Hrvatski državni urad za določanje cen in mezd je določil nove najvišje cene za lesne proizvode.

— **Nov komisar industrijske zbornice.** Dosedanji državni komisar pri zagrebški industrijski zbornici Franc Jurinae je odstopil. Za njegovega naslednika je bil imenovan ravnatelj zagrebske tovarne za lak in olje i-2. Radoslav Lorković.

— **Študijsko potovanje v Nemčijo.** Na povabilo nemške protituberkulozne organizacije so odstopovali v Nemčijo trije hrvatski specialisti za tuberkulozo. V Nemčiji ostanejo 14 dni, da si ogledajo zdravilišča za tuberkulozne in razne druge ustanove za zatiranje te nevarne bolezni.

— **Literarna nagrada.** Hrvatska fra Gr. Matčeva nagrada za najboljši gledališki komad v sezoni 1941-42 je bila podjajna znanemu hrvatskemu dramatik in pripovedniku Ahmedu Muratbegoviću, ravnatelju sarajevskega gledališča.

Radio Ljubljana

SREDA, 18. NOVEMBRA 1942-XXI.
7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Pločje, 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.20: Pisano glasbo vodi dirigent Segurini, 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Novi orkester, vodi dirigent Fraga. 15.00: Poročila v slovenski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Koncert čeliste Cende Sedlbauerja, pri klavirju Marijan Lipovšek. 17.35: Koncert pianista Vincenza Manninja. 19.00: »Govorimo italijansko«, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Komorna glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.45: Radio za družino. 21.30: Zbrane pesmi, izvajajo orkester, vodi dirigent Zeme. 22.00: Predavanje v slovenski. 22.10: Koncert violinista Sabatinija. 22.45: Poročila v italijanski.

Iz Spodnje štajerske

— **Spodnještajerski lekarnarji na kongresu nemške Lekarniške zbornice.** Od 1. do 4. t. m. je bil v Solnogradu letošnji kongres nemške Lekarniške zbornice, na katerem so se obravnavala važna stanovska vprašanja. Okrog 100 delegatov je zastopalo 30.000 lekarnarjev. Spodnještajerske lekarnarje so bile zastopane po lekarnarju Kötigu in Vavpotu iz Maribora in Molitorju iz Ptuja.

Mali oglasi

GOSPODJE POZOR! Klobučarna »PAJKE« vam strokovnjaško očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. — Se priporoča — Rudolf Pajk, Sv. Petra

CRNO REDKEV kg Lir 1.— mudl Sever & Komp., Ljubljana.

Insertirajte v **„Slov. Narodu“**

Tulipane

In krokuze sadimo že sedaj na prosto ali v lončke. Nudimo originalne holandske

SEVER & KOMP., LJUBLJANA

ZAHVALA

Ob priliki smrti naše predrage mame, stare mame in prababice, gospe

Ane Javornik roj. Zorc

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so sočustvovali z nami ali na katerikoli način počastili spomin umrle. Prav posebno zahvalo pa izrekamo gosp. dr. Fedranu za njegovo dolgoletno požrtvovalno zdravljenje; gospej dr. Horvatu za njeno ljubezen in skrbno nego; prečastiti duhovščini v žalni in Groupljem za tolažbo v boleznih in za poslednje spremstvo; spoštovanemu učiteljskemu zboru in šolski mladini v žalni; prav tako domaćim pevcom. Nadalje se iskreno zahvaljujemo vsem sovaščanom in vsem iz Grouplja, ki so se tako lepo poslovlili od naše predrage mame.

Vsem darovalcem prekrasnih vencev in lepega cvetja, vsem darovalcem v dobre namene naša najglobljejša zahvala.

Žalna, 18. novembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI

Seja Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito pod predsedstvom Visokega komisarja

Ljubljana, 16. novembra. Visoki komisar je predsedoval v Vladi palači seji Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito, ki so ji prisostvovali: Zvezni tajnik, Podprefekt dr. David, Kvestor, Zupan, Poveljnik protiletalske zaštite ter drugi člani pokrajinskega odbora. Podprefekt dr. David je poročal o delovanju odbora, nato so bili podrobno proučevani naslednji problemi, o katerih so obširno po-

ročali navzoči: javna in zasebna naklonjenost, dolžnost za gašenje požarov v primeru potrebe delovanje tehničnih čet in službe za takojšnjo pomoč, zatiranje in določitev načelnikov poslopij.

Eksc. Grazioli je napovedal povzel glavne točke razprav ter del nadaljnjega navodila za delovanje, in naročil, nas je čimprej izvršiti stavljeni predlogi.

Medicinska fakulteta naše univerze

je bila lani po številu slušateljev na tretjem mestu
Razvoj medicinske znanosti — O študiju medicine pri nas

Ljubljana, 16. novembra. Naša medicinska fakulteta je bila vsa leta, kar deluje ljubljanska univerza, med zavodi, ki se je zanje javnost vedno zanimala. Borba za izpopolnitev nepopolne medicinske fakultete ni pomenila vseh 20 let obstoja univerze. Dasi je bilo njenemu razvoju marsikaj nenaklonjenega se je nepretrgno trudil naših medicinskih krogov in zlasti pobudam dijaštva semega posredilo pred leti doseči otvoritev dveh nadaljnjih semestrov in tako omejiti drag študij na inozemskih univerzah na minimum.

Da bi naša medicinska fakulteta umela dovolj slušateljev kot popolni učni zavod, dokazuje porast njihovega števila v zadnjih semestrih. Prej je bila po številu slušateljev vedno med zadnjimi. Lanski poletni semester pa jih je bilo vpisanih že 350, med njimi 112 slušateljic. S tem številom se je medicinska fakulteta uvrstila med ostalimi fakultetami na častno tretje mesto in je prekosila celo pravno, ki je do leta bila na prvem mestu. Kar se tiče znanstvene kakovosti študija, pa smo prepričani, da bi naša popolna medicinska fakulteta postala kmalu zavod, ki bi bil ne samo na višini vseh ostalih fakultet v sklopu ljubljanske univerze, temveč da bi bila enakovredna mnogim drugim v tujini, kamor morajo danes naši medicinci, da lahko dokončajo študije.

Iz splošnega razvoja medicine in njenega študija

Medicinski študij se je razvijal sporedno z razvojem in napredkom znanosti same. Začetki medicinskega znanja in izkustvenih ugotovitev na polju zdravljenja človeških bolezni in bolezni segajo daleč nazaj. Medicinsko znanje je starejše od vsake človeške kulture. Značilno je, da se je že v prvi dobi družilo medicinsko znanje in posredovanje tega znanja drugim z versko-čaralnim elementi. Duhovniki vseh vrst prirodnih plemen so bili obenem tudi zdravniki.

Višjo stopnjo izkustvenega znanja so dosegli najprej stari Indijci in Egipčani. Nekaj njihovih zdravnikov je bilo tako slavni, da se je njihovo ime ohranilo do danes. Mati sodobne medicine pa je postala grška znanost o zdravljenju, ki se je samostojno razvijala. Grške medicinske šole so svoje praktične izsledke utemeljevale tudi teoretično. Višek razvoja je bil dosežen s slavnim Hippokratom (460—377), ki je odredil medicino iz objema filozofije in praznovanja. Osnovni je kot samostojna znanost, ki gradi svoj razvoj in napredek na empiričnih osnovah. Hippokrat je prvi ustvaril znanstvena pravila za diagnozo, prognozo in terapijo.

V sledečih stoletjih so se medicinci razdelili v dve skupini: ena se je gradila vsaka na svoji znanstveni teoriji. Važen napredek so pomenile za medicino anatomija in nove zdravilne metode, ki so se uveljavljale v Aleksandriji. Zaključek razvoja grške medicinske znanosti je zvezan z imenom zdravnika Galena, ki je hotel ustvariti eksakten znanstveni sistem celokupnega zdravljenja.

Grkom so sledili Arabci, njim pa Italijani

Grško medicinsko znanost so v srednjem veku prevzeli in jo gojili predvsem Arabci. Dosegli niso pomembnejšega napredka. Znamenit je bil zdravnik iz Kordoba v Španiji, ki je tudi gradil na grških osnovah. Zanimivo je, da je zapad spoznal grške izsledke šele po ovinku: po latinskih prevodih arabskih medicinskih del, ki so tolmačila predvsem nauke Galena.

V zgodnjem srednjem veku so se pečali z zdravljenjem predvsem kleriki. Medicino

so preučevali zlasti po samostanskih šolah. Medicino je tedaj obvladal sholastični duh, ki je dolgo oviral vsak napredek. Le malo je bilo mož, ki so mislili samostojno.

V 14. stoletju so se začeli v Italiji zopet baviti z anatomijo in secciranjem mrtličev. Konec sholastične medicine je nastopil z renesanso. Znameniti zdravniki so tedaj začeli dvomiti v pravilnost učenja Grkov. Tako je Vesali (1515—1564) ugotovil, da je Galenova anatomija človeka slonela na domnevah, porojenih iz opazovanja konstrukcije živalskega telesa. Ugled Grkov in Arabcev je zlasti izpodkopaval Paracelsus (1493 do 1541).

Napredek v 16. in 17. stoletju

Medicinska znanost je doživela velik napredek zlasti v 16. in 17. stoletju pod vplivom idej, ki so jih razširjali znameniti filozofski misleci Bacon, Descartes in Leibnitz. Prvi znak novega poleta je bilo odkritje krvnega obtoka, ki ga je ugotovil Harvey (1578—1657). Zdravniški znanstveniki so iskali nove teoretične osnove za tolmačenje medicine, obenem pa se je širilo znanje o boleznih in zdravilnih metodah. V Franciji so se uveljavljale in so uspevale zlasti razne vitalistične teorije.

Od 1. 1840 naprej računamo, da se razvija moderna medicina, ki odgovarja na razvojnemu duhu. Poleg francoskih so za napredek medicinske znanosti zaslužni zlasti dunajski zdravniki (Rokitansky, Skoda, Virchow in Müller). Največji vpliv na nadaljnji razvoj je imela bakteriologija, za katero sta predvsem zaslužna Pasteur in Koch. Novo smer v razvoju medicine je pomenilo spoznanje, da so za zdravljenje važni poleg individualnih razmer pacienta tudi socialni.

Študij na naši fakulteti

Rekli smo že, da je naša medicinska fakulteta še nepopolna in da obsega komaj 6 semestrov. Zaključno znanje morajo naši slušatelji sprejemati na drugih univerzah. Prejšnja leta jih je mnogo šlo v Gradec, Zagreb, Beograd, sedaj jih pa nekaj študira v Italiji.

Na naši fakulteti predavajo razne panoge medicinskega študija naslednji predavatelji: dr. Milan Cunder, dr. med. Valentin Kobe, dr. phil. in med. Evgen Kanaky, dr. phil. Albin Seliskar, dr. techn. phil. in med. Ladislav Kline, dr. med. Aljka Košar, dr. phil. in med. Hubert Pehani, dr. phil. Maks Samec, prof. ulij Nardin, dr. med. Ivan Pintar, dr. med. Franc Hribar, dr. med. Karlo Lušický, dr. med. Božidar Lavrič in dr. med. Milan Žumer. Poleg teoretičnih osnov si mladi medicinci morajo pridobiti tudi mnogo praktičnega znanja, ki jim ga posredujejo vaje.

Kako polagajo izpite

Po novem izpitnem redu, to se pravi po redu, ki velja za slušatelje, ki so začeli medicinske študije v šolskem letu 1937-38 ali pozneje, smejo slušatelji polagati izpite samo v izpitnih terminih. Poletni termin je od 15. do 30. junija, jesenski od 1. do 15. oktobra in zimski od 20. februarja do 10. marca.

Vsak se mora k izpitu prijaviti pisno. Izpiti iz biologije, fizike in kemije so polagajo po absolviranih dveh semestrih. Kdor ne naredi izpita iz teh predmetov, ki tvorijo prvo izpitno skupino, se ne more vpisati v V. semester, temveč se ponovno vpiše v IV. semester. Izpiti iz druge skupine obsegajo anatomijo, histologijo in fiziologijo ter se polagajo po absolviranih štirih semestrih. Slušatelji, ki ne morejo vpišati iz druge skupine, se ne morejo vpisati v VI. semester, temveč se ponovno vpišejo v V. semester. Tretja izpitna skupina obsega patološko anatomijo in histologijo, bak-

»Prima linea«

Izšla je druga številka v XXI. letu tega informativnega glasila Ljubljanskega Fašističnega Zveza. Uvodnik je posvečen 28. obletnici ustanovitve »Popola d'Italia«, zastavonoše fašističnega gibanja.

Naslednji članek razglablja odnose med Fašizmom in državo. Ostala vsebina je kaj pestra in zanimiva. Opozorjamo na toplo pisan članek o prvem ljudskem simfoničnem koncertu Glasbene Matice. Za pripadnike Oborožene Sile je rezervirana četrta stran, naslednja pa prinaša poročilo o Strankinem gibanju v pokrajini. List se je že dobro uveljavil v naši javnosti in vse kaže, da se bo zaradi dobre vsebine in razgibanih člankov priljubil svojim čitateljem.

terologijo s serologijo in imunologijo ter farmakologijo s toksikologijo. Izpit iz bakteriologije s serologijo in imunologijo se polaga po VI. semestru, obča patologija s patološko anatomijo in histologijo po VII. in farmakologija s toksikologijo po VIII. semestru. Izpiti tretje skupine se delajo posamezno v teku vsakega šolskega leta. Izpiti se smejo ponavljati skupaj trikrat, in sicer tretjič samo po odobritvi fakultetnega sveta.

Ivanka Ribič Violetta — Traviata

Nov uspeh marljive pevke domačinke

Ljubljana, 16. novembra.

V Drami igra Ivan Levar gradbenika Solnessa, bivšega kmeckega mladenčca, ki je s svojo genialnostjo in vztrajno marljivostjo dosegel toliko dovršenosti, da je nadkrilil vse tekmece: v Operi pa lahko poslušamo in gledamo žensko domačinko Solnessovih čiljev: Ivanko Ribič Violetto.

To je partija, ki kakor Solnessov nebotični stolp štrli pod najvišje oblačje opernega nebesa in zahteva razen dovršenosti in pevski in igralski umetnosti tudi v osebnosti izvajalke vseh tistih očarljivih lastnosti, s katerimi je zmagoval in osvajal Halvards Solness.

»Ali niste opazili, da človeka prav kar je nemogoče klicati in vabi?« vprašuje Solness; Hilda pa mu odgovarja: »Potem tiči tudi v Vas neke vrste demon!«

Da, tak demon, ki ga vabi, miče in kliče na najvišje cilje odrskega pevke in igralske umetnosti, tiči v vsakem resnem pevci-igralki. Slediti mu mora. Marsikdo sicer pri tem zloži tilnik, nekateri pa obidajo venco na vremensko potelino na vrhuncu stolpa in vzkriznejo: »Hurra! Zmagal sem!«

L. 1926. je izšla knjiga »Slovenska žena, najpopolnejša zgodovina delovanja, borb in uspehov na vseh kulturnih in socialnih poljih, ki jih je obdelovala slovenska žena slovenski slovenski možem od zgodnjega srednjega veka do sedaj. Kajpak je že zabeležena v tej zgodovini tudi delavnost Ivankine Ribič.

»Mlada slovenska operna pevka soprotnika je tudi Ljubljana. Čitam tu. «Od l. 1920. je delovala v ljubljanski opernem zboru, a se obenem učila solopetja pri Papovi v Glasbeni Matici, kasneje pri P. Lovševici in J. Betetitu. Kot solistka je začela nastopati v Charpentierovi »Louisi«, nato je pela Micaelo v Carmen, Margjano v Bagdadskem brivcu, Lauretto v Gianni Schicchi, Arsinoo v Mrtvih očeh, Barbko v Figarovih svetih itd. Ribičeva je mnogo obetajoča.

Poškodovanje mestnih nasadov

Ljubljana, 16. novembra

Prejeli smo tale dopis: Nedavno ste pisali v svojem listu povem upravičeno »gmanje« v Trilovju, kjer vodi in lazi po mili volji res že skoraj prav vsakdo, koder se mu ljubi in zdi, samo ne po stezah in potih. Nadalje ste grajali pred kratkim grdo navado, ki se je razpasla po »Zvezdi«, kjer so zelene trate ob nekaterih robovih vedno vse pohojene in potepane, in to v zvezi z večkratnim prekopu in posejanju. Isto opažamo na Taboru, kjer drže nepotrebnih prehodov čez odtonit nasad vse vprek, ali ob Gradaščici spod Dobrovlje ulice, kjer so naredili nepremišljen ob dovolj široki poti brez sicerne potrebe še stezo vstrčnico ter tako pokazali travnato lednino vrhu rečnega obrežja. Na enako ali vsaj podobno poškodbo javnih nasadov pa naletemo lahko še marsikje v mestu. A najodtnejši dokaz ljudske nevestnosti je pač na lepi ravni Cesti v Rožno dolino. Ob njej so zgrajene na desni strani mlčne hiše in hišice v vrtovih, na levi pa obrobja ceste najbolj ohranjeni drevedni zdravili, spomladaj vešči redci cvetočih divjih kostanjev. Vzdrževalci dreved, prav za prav med njimi in železniško progo, je bil svoje dni jarek za odtok padavin, ki so ga zasuli ter izpremenili celoten, drugače osušeni

Narodno gledališče

DRAMA

Torek, 17. novembra: ob 16.30: Večno mlada Saloma, Red A

Sreda, 18. novembra: ob 16.30: Deseti brat, Red B

OPERA

Torek, 17. novembra: zaprt

Sreda, 18. novembra: ob 16: Gasparone, Red Sreda

Četrtek, 19. novembra: ob 16: Don Pasquale, Red A

Petek, 20. novembra: zaprt (generalka)

K. Millöcker: »Gasparone«. Opereta v treh dejanjih. Osebe: guverner — Anžovar, grofica Carlotta — Ivančičeva, župan Nasone — Zupan, Sindulfo, njegov sin — Rus, Erimio — Sladoljev, Benozzo, krmar — M. Sancin, Sora, spletna — Barbičeva, Massaccio — B. Sancin, Luigi — Pianekki, Tonio — Marek, častnik — Jelnikar, sluga — Simončič. Dirigent in zborovodja: R. Simoniti, režiser in koreograf: Ing. P. Golovin. Solo plešejo: Bravničarjeva, Japljeva, Kürbos in Pogačar.

Pošiljanje paketov

civilnim internirancem
v vojaških koncentracijskih taboriščih

Visoki komisariat za Ljubljansko pokra-

jino objavlja: Potom pristojnih mestnih vojaških poveljstev so bili ustanovljeni vojaški uradi v sledečih krajih: Ljubljana, Logatec, Grosuplje, Novo mesto, Kočevje in Črnomelj zaradi pošiljanja paketov civilnim internirancem, ki smejo vsebovati izključno oblačila.

Paketi morajo biti tako opremljeni, da se ne pokvari vsebina niti v času, ko se paket nahaja v uradu, niti med vožnjo. Zato se ne bodo sprejemali paketi, katerih ovoj ni dovolj močan in trpežen.

Pakete mora pošiljatelj opremiti s sledečimi navedbami: osebni podatki naslovljenca in koncentracijsko taborišče, v katerem se naslovljenec nahaja, brutto teža paketa in seznam vsebine, liste navedbe morajo biti ponovljene tudi v notranjosti paketa. Za vsak predan in sprejet paket bo pošiljatelj prejel potrdilo.

Paketi se morajo predajati uradu odprti in se zaprejo v navzočnosti pošiljatelja. Naslovljeni smejo biti samo na civilne osebe, internirane po vojaških oblastvih in ki se nahajajo v koncentracijskih taboriščih na Rabu, Monigo (Treviso), Padova in Gornars (Udine).

Gori navedeni uradi bodo počenši s 1. decembrom t. l. sprejemali tudi mesečne pakete z živili v teži do 5 kg namenjene civilnim internirancem, ki so se doslej pošiljali preko Italijanskega Rdečega križa v Ljubljano.

Ljubljana, dne 15. novembra 1942-XXII.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Torek, 17. novembra: Gregor čudolink

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Fedora

Kino Sloga: »Ne pravi mi tega«

Kino Union: Glas vesti

Razstava štirih mladih umetnikov v Japokopievnem paviljonu odprta nepretrgoma od 10. do 17.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Restjeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Tržaška cesta.

Dobili smo novo vrsto koruze

Letos je bilo že pridelane mnogo te koruze za seme in prihodnje leto je bodo lahko pridelovali že v mnogih krajih

Ljubljana, 16. novembra

Koruzo znajo ceniti naši kmetje čedalje bolj tudi v krajih, kjer je prejšnje čase niso pridelovali. Se bolj bi se pridelovanje koruze razširilo, če bi pridelovalci dobili dobro seme. Z vrstami koruze, ki so jih doslej pridelovali, naši pridelovalci niso bili zadovoljni. Zvedeli smo, da se je J. Kača, ki je dolga leta proučeval izboljšanje našega kmetijskega, ter se peča z rastlinsko biologijo, posrečilo vzgojiti dobro vrsto koruze. Vzgojil jo je prav za prav že pred leti, a letos je bilo seme razmnoženo v Ljubljani. Obrtniki smo se nanj, da nam pove kaj več o novi koruzi. Izjavil je naslednje:

Ze leta se je čutila potreba po dobri semenski koruzi. Za selekcionirano seme zitaro so še malo skrbeli, dobre semenske koruze — ki je za široko predele naše domovine prvo krusno žito in ne le živinsko krmilo — pa sploh ni bilo mogoče dobiti. Tudi strokovnjaki, kakor smetajo sami, so naglašali, da je treba dati kmetu boljše semensko koruzo.

Vprašanje je nastalo, je dobiti za naše subalpske kraje primerno vrsto. Vrste, ki so jih doslej pridelovali, niso bile zdrave (dovolj odporne proti sneti), ne zgodaj zorele in obilno rodile. Ti zelo zaželeni lastnosti, da bi koruza zorela zgodaj in obilno rodila, nista radi združljivi. Zgodnje vrste navadno slabo rode, med tem ko dajo pozne v ugodnem podnebju obilje pridelek, a zgodnji mraz utegne biti usoden.

Nastalo je vprašanje, kje dobiti primerno seme. Poljudski sem z raznimi tujimi vrstami, a brez posebnega uspeha. Domače savinske vrste gladke bele koruze (osem, dvanaest, in šestnajstvrstne) so izrojene in podvržene sneti. Imajo pa prednost pred tujimi vrstami — navajene so našega podnebja. Zato sem začel pripravljati iz njih fiziološko čiste linije, to se pravi razmnoževal sem s samooplodbo in odbiro primerne rastline. To mi je vzelo dolga leta, pre-

den sem si vzgajal nekaj čistih linij. Medsebojna opravežanja teh linij niso dala dovoljnih pridelkov, zato sem se začel ozirati za primernim tujim plemenjakom. Po dolgem iskanju sem se odločil za »konjski zob«. »Silver King«, ki sem ga dobil od češke kmetijske šole v Píseku. Sam se sicer ni dobro obnesel v novem okolju, ker je bil pa zdrav, sem tvegal poskus. Ko je setev dozorela, mi ni bilo žal dolgoletnega truda. Silver King kot mati mi je dala z eno domačih 16-vrstnih linij krasne klase (slate, »štorec«) s povprečno 500 zrn. Nova vrsta je dozorela tri tedne pred domačo in celo pred čimvintimom. Znanstveno povedano je šlo za pojav heteroze (bujnosti), ki se kaže v potomcih prvega rodu (F1) primerno zdravih roditeljev. Delo križanja ustaljenih linij ni težko, pa sem sklenil pridelati si vsako leto posebej semena F1 generacije s križanjem. Za drugo leto nisem imel dovolj semena, pa je oskrbnik posestva vzjel za en hektar seme od te F1 linije. Dobre lastnosti so ostale tudi v F2 generaciji. Pozneje sem šli leta sejati to seme in pridelek je bil za 35 odstotkov večji od drugih domačih vrst.

Zrno nove vrste ima obliko konjskega zoba, po barvi se pa približuje domači beli koruzi ter je znatno večje od obeh prednikov. 1000 zrn tehta 338 gramov in ima 13,42 odstotkov beljakovin. Rastlina je srednje visoka in ima redno po dva klasa, ki sedita precej visoko, kar je pomembno, da do zrna ne morejo koseži.

Otel sem nekaj semen od doma in testni mi ga je razmnožil ravnatelj mestnega vrtnarstva G. A. Lap. Spomladan dobe razni napredni gospodarji po vsej pokrajini manjše količine nove vrste v nadaljnje razmnoževanje. Upam, da bo nova vrsta zlasti v višjih za koruzo doslej neprimeren legah prav dobro došla novost ter bo dala precej pridelka za prehrano ljudi in živine.

DNEVNE VESTI

— **Zlati svetilnj.** S podelitvijo zlatih svetilj je bil počasten spomin podpornika Angela Guidolietija, ki se je boril na vzhodnem bojišču do poslednjega diha, dokler mu ni pokončala življenja krogla iz samokresne boljševiškega komisarja, ter veterinarskega podpornika Lina Ferretija, ki je še potem, ko je bil že dvakrat ranjen in ko je odvrnil proti sovražniku poslednje bombe izpodbojal svoje alpince k hrabremu nadaljevanju borbe pri Plevlju. S srebrno svetlino pa je bil odlikovan v spomin manipski vodja Veliani Dionizij, ki je pripadal 53. bataljonu Črnih srajc. Veliani se je boril že na grškem in črnogorskem bojišču ter je padel na vzhodnem bojišču v izvrševanju dolžnosti vojnega poročevalca.

— **Podpis italijansko švicarskega prometnega dogovora za 1943.** Stalna mešana komisija za italijansko švicarske izmenjave se je sestajala dne 11. v Rimu, da prouči napredek v odnosih ter blagovnih izmenjavah med Italijo in Švico. Predsednik italijanske delegacije poslanik Amadej Gannini in predsednik švicarske delegacije dr. Jeang Hotz sta ob tej priliki podpisala obojestranski dogovor o zaključki, ki določajo osnovna načela glede obsega prometa med obema državama v letu 1943 in s katerimi so točno urejena vsa gospodarska in finančna vprašanja, ki se tičejo obeh držav.

— **Otvorjena je bila razstava risb japonske šolske dece.** V nedeljo dopoldan je bila otvorenja v Milanu in sicer v dvorani gradov Sforcesco razstava risb, ki so jih izdelali japonski šolski otroci. Vneto je pospeševal hvalovredno pobudo japonski poslanik ter opolnomočen minister pri Kviralu. Zanimiva in poučna razstava bo del časa odprta.

— **Ustanovitev tehničnega muzeja v Milanu.** V Milanu bodo ustanovili poseben tehnični muzej. Namen tega muzeja je prikazati sadove dela, ki spaja dobrote narodne kulture z onimi, ki jih je dosegla italijanska tehnika. Pri uredništvu se zamisli bodo sodelovale poleg stranke in javne uprave tudi prizadete ustanove ter zavodi. Milanski tehnični muzej bo nosil ime »Nacionalni muzej tehnike«.

— **Sej je na lov na race, pa je ustrelil orla.** 45-letni Anton Berardo iz Valenze je šel na lov na race v okolico Torreberetaja. Ustavil se je pri Frascarolu na levem nabrežju reke Po, ko je zapazil v višavju velikega ptica, ki se je spuščal proti nekega bližnjemu dvorščaku, kjer so bile kokoške in piščanci, ki si jih je roparica očitno želela. Berardo je nameril puško in sprožil. Ptica roparica je zadeta, padla proti zemlji. Ko se ji je Berardo približal, je ugotovil, da je ustrelil lepega, mladega orla, ki je meril ob razpetih krilih meter in pol. Očitno ga je pregnalo neurje z bližnjih planin, odkoder je odletel na roparski let. Orla bodo nagačili in na mestih v valenjskem muzeju.

— **Loterijska sreča je prehitela dragoceno pismo.** Iz Valenze poročajo: Te dni je prejel oče narednika Angela Morganatinija, ki se bojuje na ruskem bojišču, pismo, v katerem priporoča sin svojemu očetu, naj gre staviti v loterijo na podlagi treh števil, ki jih je bil sin povzel z obravnice ruskega ujetnika. Oče je nemudoma odšel v loterijsko poslovalnico, da stavi na omenjene tri številke. Toda od poslovalnične uradnice je izvedel, da je žal prišel prepozno, ker so te številke prinesle že drugemu loterijsko srečo in lepe tisočake.

— **Izredni izpiti za dijake pod orožjem.** Minister za ljudsko vzgojo je odredil posebne izpitne roke, ki so namenjeni onim dijakom, visokošolcem, ki želijo polagati kateholske izpite. Pričetek tega izrednega izpitnega roka bo dne 18. januarja 1943-XXI.

— **Državni tiskarski zavod.** V smislu poročila predsednika upravnega sveta državnega tiskarskega zavoda Petra Fedela in glavnega državnega nadzornika Dominika Bartolinija, je narasla proizvodnja omenjenega zavoda v letu 1941-42 na vrednost 481 milijonov 132.138,72 lir in sicer odpade 329.318.828,72 lir na tiskarska dela

in tisk vrednotnic, 119.122.538,84 lir na proizvodnjo celuloze in papirja, 32.690.771,16 lir pa na prodajo državne knjigarne. Uslužbencev drž. tiskarskega zavoda je skupno 7325 in sicer 659 uradnikov in 6666 delavcev. Med temi jih je 1485 pod orožjem, padlo jih je 19.

— **Odlikovani padli legionarji.** S srebrno svetlino so bili odlikovani v spomin sledeči hrobo padli milični pripadniki: centurij Alojz Mutti iz Piacenze, ki je pripadal 63. bataljonu Črnih srajc. Centurij Mario Gentile, doma iz Fossana pri Cuneu, ki je bil pri 79. bataljonu Črnih srajc. Manipski vodja Mario Strazzari iz Bologne pripadajo drugi legiji Črnih srajc. Manipski vodja zdravnik Gino Camurri, ki je pripadal 26. legiji Črnih srajc. Manipski vodja Plinij Bergamini iz Ferrare, ki je služil pri 75. legiji Črnih srajc. Oddekovni vodja Mario Ponziani iz Civitavecchie pri Rimu, ki je bil pri 62. bataljonu Črnih srajc. Namestnik oddekovnega vodje Herardo Cavallari iz Coppara pri Ferrari, ki je pripadal 75. legiji Črnih srajc. Črna srajca Oktavij Righetti iz Nonatole pri Modeni, ki je služil pri 72. bataljonu Črnih srajc. Črna srajca Franc Acerbo iz Trevignana pri Rimu, pripadajo 67. bataljonu Črnih srajc.

— **Loterijska sreča.** Dne 14. novembra so bile izrebrane sledeče številke: Milano 89, 6, 47, 31 in 19. Bari 7, 30, 65, 80 in 79. Cagliari 5, 47, 8, 23, 13. Florenca 21, 88, 53, 26 in 16. Genova 30, 90, 85, 32 in 63. Neapelj 44, 38, 67, 22 in 51. Palermo 90, 75, 11, 14 in 54. Rim 58, 19, 51, 21 in 14. Torino 90, 62, 81, 20 in 2. Benetke 32, 33, 68, 41 in 59.

— **Razstava risb za programe E. I. A. R.** V Rimu je bila otvorenja umetnostna sezona rimske galerije za leto XXI z razstavo risb za programe E. I. A. R. Za nímovo razstavo je otvoril državni podtajnik za ljudsko kulturo eksc. Gaetano Polverelli.

— **Vrste klobukov, ki se lahko dobijo brez nakazila.** Korporacijski minister je odredil, kakor poročajo iz Rima, s posebno okrožnico, da je izzeta glede predpisov o prodaji klobukov z nakazilom; prodaja moških slammikov, nadalje slammatih klobukov za dečke in otroke, klobukov, ki jih nosijo duhovniki, vojaških čepic, čepic državnih uradnikov ter pokrajinskih in občinskih uslužbencev, ter čepic, ki jih nosijo pripadniki P. N. F.

— **Blaženski svetniki četrti vseučiliške legije.** V navzočnosti šefa generalnega štaba milice je bilo otvorenje v rimski vseučiliški četrti svetitve, ki je bilo postavljeno v počastitev spomina vseh onih vseučilišnikov, ki so se borili v sestavi četrti vseučiliške legije in ki so na raznih bojiščih žrtvovali svoje mlado življenje. Svetčanosti so prisostvovali tudi: podšef milice generalnega štaba, nadzornik vseučiliških oddelkov ter vsi poveljniki legij in vseučiliških kohort, ki so se zbrale v Rimu k poročilu. Vse zbrane častnike je zatem sprejel šef milice generalnega štaba.

— **S polomljenimi rebri je najprej z uspešno operacijo rešil bolnika življenje.** potem šele poskrbel zase. Redek primer zdravnikove požrtvovalnosti in pripravljenosti za pomoč bližnjemu je pokazal odlični kirurg dr. Virgini Silvestrini iz Bielle. Dr. Silvestrini se je odpeljal jutraj s svojim avtomobilom v Gatinaro, kamor je bil poklican zaradi nujnega bolezenskega primera. Toda sredi vožnje se je pripetila zaradi nesrečnega naključja, da sta zavozila skupaj njegov avto in še drug avto, ki je približal ob ostrem ovinku nasproti. Pri tem je bil dr. Severini poškodovan in je odnesel nekaj polomljenih rebri na levi strani. Toda dr. Severini to ni motilo. Brž je sedel v drug avtomobil. Ves čas je imel pred seboj smrtno nevarno bolnega pacienta, ki čaka na njegovo operativno intervencijo, s katero naj bi mu bilo rešeno življenje. Čim je prišel v svojo sobo, ni črnil nikomur nič besede. V zboru svojih asistentov je opravil operacijo, ki je trajala več ur naporne koncentracije misli ter zbrane pozornosti. Operacija je bila uspešno končana. Teda

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Prostovolje ob delavcih v kinu Matič in Union: ob 1/2 16. in 1/2 18. uri; v Slogi sprejemljeno ob 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v vseh treh kinematografih: ob 10., 1/2 14., 1/2 16. in 1/2 18. uri!

KINO MATICA TELEF. 22-41
Tragična ljubezen ruske velikaškinje... Intrige na carskem dvoru...
Fedora
Luksa Ferida, Amadeo Nazari, Osvaldo Valenti

KINO UNION TELEF. 22-21
Težka odločitev veseljaškega vdovca za nov zakon
GLAS VESTI
V gl. vlogah: Renzo Ricci, Luisella Beghi, Mariella Lotti in dr.

KINO SLOGA TELEF. 27-30
Popularni komik »Macario« v svojem najduhovitejšem filmu
Ne pravi mi tega
Sodeluje lepa Silvana Jachino in Vanda Osiri

šeje si je primarji dr. Severini oddahnil ter poskrbel zase. Vselej se je na stol in sporočji svojim asistentom, da je tudi on sam potreben zdravljenja. Priporočal jim je o svojem doživljanju. Njegovi asistenti so ga pregledali z Röntgenovo napravo, na kar se je dr. Severini zatekel h kliničnemu zdravljenju. Za ta svetel primer zdravniške požrtvovalnosti so kmalu izvedeli prebivalci Belle ter okolice. Posvobod je vzbudilo dr. Severinovo vzgledno delanje toplo priznanje, med drugim zlasti v vrstah njegovih stanovskih tovarštev.

— **Tvornica umetniške keramike v Tiranu.** V Tiranu bo zgrajena posebna tvornica za izdelovanje umetniških keramičnih del. Tvornica bo nadaljevala starinske tradicije albanških keramikov, o katerih pričajo znana elbasanska keramična dela iz petnajste in prve polovice 16. stoletja.

— **Odprte nove zvezde.** Nekaj japonskih diletantski zvezdoslovci so odkrili po posebno srečnem naključju novo zvezdo, ki spada v vrsto najsvetlejših. Na podlagi tega odkritja so se zbrali v Nagayi najodličnejši japonski zvezdoslovci ter najznamenitejši prirodoslovci. Temeljito so proučili pojav nove zvezde, ki se pojavlja na japonskem nebu tri ure pred in tri ure po 4. Ima sijaj kakor Venera. Njen blišč se opazi na južni polobli in sicer v jugovzhodni smeri.

— **Nesreče.** Naslednji ponesrečenci so bili sprejeti včeraj v ljubljansko bolnico. Fr. Benčina, 64letni delavec iz Kočevja, si je poškodoval levo oko. — Stanislav Čišnovar, 46letni mizar iz Ljubljane, si je ranil prste leve. — Pavla Demovšek, 40letna kuharica iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila desnico. — Emil Zabukovec, 8letni sin perice iz Ljubljane, je na poti v šolo padel ter si zlomil levo. — Josipa Grčarja, 38letnega mestnega delavca iz Ljubljane, je na mestni pristani ugriznil konj v levo. — Maša Pavčić, 10letna hči tesarskega mojstra iz Ljubljane, se je uredala v levo. — Janez Kenk, 7letni sin posestnika iz Verda, si je pri padcu zlomil levo nogo.

IZ LJUBLJANE

— **Prvi sneg.** V pretekli noči smo dobili prvi sneg, a marskdo tega niti še ne ve. Snežilo je precej močno, a tedaj smo že spali in seveda nismo mogli videti, da je bila zemlja pobeljena. Kdor je davi vstal zgodaj, je lahko še videl sneg; pobeljene so bile vse strehe in sneg se je dobro držal trave, kakor da bi jo pobelila močna slana. Na cestah, hodnikih ter goli zemlji, je sneg kopalni sproti in davi so ostale za njim le luže. V višjih zračnih plasteh menda prevlačuje jug, med tem ko je pri tleh davi še pihala burja. Zrak se je precej ohladil, ker se je porabilo mnogo toplote za kopnenje snega, tako da današnja minimalna temperatura znaša 0,7°. Včeraj je bil zelo hladen dan, saj je najvišja dnevna temperatura znašala le 2,5°. Zračni tlak je včeraj precej popustil, a je še sorazmerno visok in davi ni več popušča.

— **Konjsko meso debelih konj se prodaja terek, sredi in četrtrek na Sv. Petra nasip št. 29.** Kupujejo se konji za meso. Se priporoča Pušnik Rudolf.

Iz pokrajine Gorizie

— **Posvečenje gorizijske stolnice.** V soboto 28. novembra bo v gorizijski metropolitni stolnici slovesna liturgična posvečenje cerkve sv. Hilarija. Za posvečenje se je odločil nadškof mons. dr. C. Margotti zaradi tega, ker ni nobenega zanesljivega dokumenta, ki naj bi pričal o tem, da je bila stolnica kdajkoli posvečena. Da se od strani to stanje negotovosti, bo dne 28. novembra v navzočnosti duhovščine iz vse nadškofije slovesno posvečenje omenjene stolnice. Stolnica je zgrajena v gotskem slogu in je bila med prvo svetovno vojno poškodovana, po koncu vojne pa posrečeno obnovljena. Vsi oltarji so iz marmornja in potekajo iz 17. ter 18. stoletja. Pomemben je stolnični cerkveni zaklad. Zgodovinska in starinska gorizijska stolnica je med najlepšimi cerkvenimi stavbami v Veneziji Giuliji.

— **Učinkovita predstava Ninchijske igralske skupine v gorizijskem gledališču.** Te dni je bila v Verdievem gledališču v Goriziji otvorenja predstava sezone 1942-43. Prve predstave je prevzela odlična igralska skupina, ki jo vodi Hanihal Ninchi. Uporobili so najprej odrsko delo Pavla Giacometija »Mečanska smrt«. V tej igri prikazuje odlični pisatelj burbonski despotizem. Vodja igralske skupine Hanihal Ninchi je mojstrsko podal vodilno moško ulogo. Njemu ob strani se je postavila z učinkovito igro izvrstna igralka Olga Navarro. Sodelovali so še pri tej lepi predstavi Ubaldo Stefani, Amleto Petroni, Pio Guazzetti, Julija Belasani ter Marija Vianello. Verdievo gledališče je bilo popolnoma zasedeno. Hvalažno občinstvo ni štedilo s priznanjem ter je vzkičalo igralcem, ki so morali zapovedoma na oder in ki so se predstavili občinstvu še v naslednjih učinkovitih uprizoritvah.

— **Težka slika zidnega maza.** 58-letni mizar Jakob Basin iz Salcane se je pri popraviljanju zida nerodno okrenil. Izgubil je, stoječ vrh zida, ravnotežje in strmo glavil na tla. Basina so prepeljali v gorizijsko bolnišnico, kjer so dognali, da ima zlomljeno levo nogo in desno podklaknico ter da ima razen tega zelo nevarne poškodbe na hrbtenici.

— **Važno kulturno središče v Goriziji** je gorizijski Kulturni krožek, ki je prišel te dni z novo kulturno glasbeno sezono. Na otvoritvenem večeru je nastopila z lepim uspehom ter izbranim koncertnim sporedom odlična sopranistka turnej po vseh večjih italijanskih mestih in tudi po Nemčiji. V letošnjem koncertnem repertoarju gorizijskega Kulturnega krožka je nastop znanega kvarteta Bogo, ki bo koncertiral 27. novembra. Dne 15. decembra se bo predstavil gorizijskemu kulturnemu občinstvu violinist mednarodnega formata Edvard Zaturecky. Sledil bo večer odlične pianistke Rosane Bottai, znagovaleke sedme revije mladih glasbenih solistov. Zelo zanimiv bo tudi nastop vokalne ter instrumentalne komorne skupine, v kateri so sopranistka Ida Manfredi, ga. Italia Crespi, Staccioni ter flavtista Stefan Crespi in Salviator Alfieri. Razen tega so v načrtu poleg poučnih predavanj še trije koncerti. Na enem od teh bo nastopil domači komorni orkester pod vodstvom Rudolfa Lipizerja; na ostalih dveh pa bosta pokazala svojo reproduktivno umetnost znameniti pianist Arturo Benedetti in izvrstni violinist Felice Cillario. Gorizijski kulturni krožek ima že svojo tradicijo ter se gorizijsko kulturno občinstvo njegove mu povabilu zelo rado odziva, tako da so vse njegove prireditve lepo in dobro obiskane.

— **Vsak dan nezgode.** 15-letni Ernest Maras iz Bigliane je lezel po lestvi na senik. Pri tem se je poškodoval in padel na tla, kjer je obelžal z občutnimi poškodbami. 55-letni Jakob Bazzini je stal na oknu prvega nadstropja in popavaljal polkne. Po nesrečnem naključju pa je izgubil ravnotežje ter omahnil na cesto. Ima poškodovano hrbtenico. 23-letna Albina Zavodion iz Salone d'Isosno se je poškodovala pri padcu z voza na vratu in ramah. Kolesar je povozil 16-letnega Viktorja Foglietto, ki je obelžal na cesti z ranjenimi ustnicami. 28-letna Aurora Gagliussi se ni večja v kolesarjenju. Ko se je te dni peljala skozi mesto, je padla s kolesa in se poškodovala na levi nogi. Desnico si je zlomil v zaplestju Franc Suligoi iz ulice Duca d'Aosta, ko je med delom v hlevu padel na kamnita tla. V Cormonsu je padel v živo apno 34-letni Angel Causaro, ki se je opelkel po vsem telesu. Vsi ponesrečenci se zdravijo v gorizijski bolnišnici Brigata Pavia.

Iz pokrajine Trieste

— **Mrtva na cesti.** 57-letna Marija Lenardon iz Monfalcone je šla s svojo snaho v Malchino pri Duinu, kjer je hotela kupiti kozo. Na poti pa se je Lenardonova nenadoma zgrudila na tla in obelžala negetna. Mimoidoč so stekli po bližnjega zdravnika, ki je ugotovil, da je Lenardonova umrla zaradi srčne kapi.

— **Smrtno nevaren padec s strehe.** 62-letni poljedelec Ivan Fontanot iz Portorosa je šel na streho svoje hiše, da bi jo popravil. Pri tem pa je izgubil ravnotežje in omahnil na tla. Ima smrtno nevarne poškodbe na glavi. Prepeljali so ga v triestinsko bolnišnico. Njegovo zdravstveno stanje je zelo resno.

— **Tramvaj in avtokar sta trčila skupaj** v drevedu Costanzo Ciano v Fiumi. Prometna nesreča, ki se je pripetila po nesrečnem naključju, je terjala mlado človeško življenje. 16-letni Hektor Miglioni, ki je pri karambolu padel z avtokarja, je obelžal s počeno lobanjo in je kmalu zatem izdihnil. Razen tega je bilo ranjenih več potnikov, od katerih so se morali nekateri zateči v bolnišnico.

— **Počizja, glasba in petje.** V nedeljo 15. novembra je bil v Dantejevem liceju v Triestu večer triestinske umetnostne družbe, ki je privabil številno triestinsko kulturno občinstvo. Marcel Fraulini je recitiral izbrane lirčne pesmi Gianine Longo Tamburinijeve, odlične triestinske pesnice. Sedil je nastop komornega zbora, ki je izvajal skladbe Haydna, Viozzija in A. Corellija. Sodelovali so profesorji Bruno Corbelli, Ondina Cresnar in Nereo Niero. Odlična sopranistka Fani Palidori pa je učinkovito odela izbrane arije. Pri klavirju jo je smiselno spremljala pianistka M. Annieri.

— **Poročili so se te dni v Triestu učitelj Ivan Breda in modistka Marijana Turrisi,** mizar Ferdinand Muratovich in gospodinja Roza Stanisa, poljedelec Rudolf Marzi in gospodinja Zdenka Krizmanec.

— **Umrla so te dni v Triestu 75-letni Josip Purini, 68-letna Marija Busin-Bargo, 74-letna Marija Lupusic-Bislich, 3-letni Mario Gustincio, 70-letna Marija Calan, 71-letna Jozefa Stoka-Cuk, 77-letni Santo Carlin in 67-letni Jozef Abram.**

— **Usoden padec v podpluhbe.** 33-letni natekar Jurij Frangolo je stal na krovu garnika v pristanišču, pa se je ob nekem

robu spodtaknil in priletel v več metrov globoko ledečo podpluhbo. Obelžal je s poškodbami po vsem telesu. Prepeljali so ga v triestinsko bolnišnico, kjer se zdravi tudi 31-letna gospodinja Antonija Kranich iz ulice Guerrazzi 15, ki se je pri padcu potolkla po čelu.

— **Padla je s prvega nadstropja in umrla.** V Brazzanu je čistila šipe na oknu prvega nadstropja 21-letna delavka Alojzja Alt. Pri tem se je nagnila preveč navzven in izgubila ravnotežje. Reva je omahnila v globino in obelžala s počeno lobanjo. Njegov zatek je za posledicami poškodb izčumila.

Iz Hrvatske

— **Hrvatski muslimani pri velikim mučju** iz Rima poročajo, da je sprejel jeruzalemski veliki mufti odposlanstvo hrvatskih muslimanov iz Bosne in Hercegovine in mu izročil 15 milijonov lir.

— **Reorganizacija policijske službe.** Po glavnik je podpisal uredbu, po kateri se izločijo vsi uradniki policije in poročevalske službe iz ustaške nadzorne službe. Pravače jih glavno ravnateljstvo za javni red in varnost v notranjem ministristvu.

— **Razdeljevanje semenskega zita.** Veliko županstvo Gora je razdelilo med kmetovce semensko pšenico. Na vsakega kmeta je pršlo največ 50 kg. Tudi kmetje v občini Ogolin so dobili semensko pšenico.

— **Nove najvišje cene lesnih proizvodov.** Hrvatski državni urad za določanje cen in mezd je določil nove najvišje cene za lesne proizvode.

— **Nov komisar trdnjarske zbornice.** Dosedanji državni komisar pri zagrebški industrijski zbornici Franc Jurinae je odstopil. Za njegovega naslednika je bil imenovan ravnatelj zagrebške tovarne za lak in olje iz Z. Radoslav Lorković.

— **Študijsko potovanje v Nemčijo.** Na povabilo nemške protituberkulozne organizacije so odstopovali v Nemčijo trije hrvatski specialisti za tuberkulozo. V Nemčiji ostanejo 14 dni, da si ogledajo zdravilišča za tuberkulozne in razne druge ustanove za zatiranje te nevarne bolezni.

— **Literarna nagrada.** Hrvatska fra Grga Matčeva nagrada za najboljši gledališki komad v sezoni 1941-42 je bila podljena znanemu hrvatskemu dramatik in pripovedniku Ahmedu Muratbegoviću, ravnatelju sarajevkega gledališča.

Radio Ljubljana

SREDA, 18. NOVEMBRA 1942-XXI

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.00: Pločec. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.20: Pisano Glasbo vodi dirigent Segurini. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Novi orkester, vodi dirigent Fragna. 15.00: Poročila v slovenski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Koncert čeliste Cende Sedlbauerja, pri klavirju Marjan Lipovec. 17.35: Koncert pianista Vincenza Manninija. 19.00: »Govermo italijansko«, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Komorna glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.45: Radio za družino. 21.30: Zbrane pesmi izjava orkestra, vodi dirigent Zeme. 22.00: Predavanje v slovenski. 22.10: Koncert violinista Sabatinija. 22.45: Poročila v italijanski.

Iz Spodnje Štajerske

— **Spodnještajerski lekarnarji na kongresu nemške Lekarniške zbornice.** Od 1. do 4. t. m. je bil v Solnogradu letošnji kongres nemške Lekarniške zbornice, na katerem so se obravnavala važna stanovska vprašanja. Okrog 100 delegatov je zastopalo 30.000 lekarnarjev. Spodnještajerske lekarnarje so bile zastopane po lekarnarju Kötiglu in Vavpotu iz Maribora in Molitorju iz Ptuj.

Mali oglasi

GOSPODJE POZOR! Klobučarna »PAJK« kg Lir 1.— nudl vam strokovnjsko očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. — Se priporoča — Rudolf Pajk, Sv. Petra

Inserirajte

Slov. Narodu

Tulipane

In krokuze sadimo že sedaj na prosto ali v lončkah. Nudimo originalne holandske

SEVER & KOMP., LJUBLJANA

ZAHVALA

Ob priliki smrti naše predrage mame, stare mame in prababice, gospe

Ane Javornik roj. Zurec

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so sočustvovali z nami ali na katerikoli način počastili spomin umrle. Prav posebno zahvalo pa izrekamo gosp. dr. Fedranu za njegovo dolgoletno požrtvovalno zdravljenje; gospej dr. Horvatovi za njeno ljubeznivo in skrbno nego; prečastiti duhovščini v Zalni in Grosupljem za tolažbo v boleznih in za poslednje spremstvo; spoštovanemu učiteljskemu zboru in šolski mladini v Zalni; prav tako domačim pevcem. Nadalje se iskreno zahvaljujemo vsem sovaščanom in vsem iz Grosuplja, ki so se tako lepo poslovili od naše predrage mame.

Vsem darovalcem prekrasnih vencev in lepega cvetja, vsem darovalcem v dobre namene naše najgloblje zahvala.

Zalna, 16. novembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI

Ko bi slikarji otroških slikovnic

poznali ljudsko umetnost in naše panjske končnice, bi slikovnice ne bile tako klavnerne

Ljubljana, 14. novembra.

Da premalo cenimo ter spoštujemo vse, kar je domačega, sprevladno tudi po tem, kako gledamo na ljudsko umetnost. Kdo pri nas res dobro pozna ljudsko slikarstvo? Poznavalci so redki. Tudi med slikarji jih ni mnogo. S tem sicer ni rečeno, da slikar ne zna slikati, če se ni seznanil z ljudsko umetnostjo. Kljub temu je lahko najboljši slikar. Vprašanje je pa vendar, ali bi znal naslikati tudi res dobro otroško slikovnico s pristinimi domačimi motivi, slikovnic, ki bi izražala pravega domačega duha. Sicer pa za slikarja ne more biti nikdar brez pomena, kako se je znal naš preprosti človek izražati v slikah, kakšne in katere motive je izbral, kaj in kako nam je znal povedati — kajti, v njegovih slikah govori ljudstvo: način miselnosti in čustvovanja, njegov duševni in čustveni svet se nam razodevata. Iz tega, kako je gledal na svet preprosti človek, odnosa tolnač njegovega duševnega obzorja — ljudski slikar, bi lahko današnji slikar spoznal, kako se je treba približati ljudstvu, da bi bila umetnost čim bolj razumljiva tudi ljudem, ki o njej ne smejo nič vedeti. Zato ima pa tudi poseben pomen obširna razprava o panjskih končnicah, ki izhaja iz »Slovenskem čebelarju«. Kako in kaj so slikali naši ljudski umetniki na panjskih končnicah? Poglejmo, kaj o tem pravi A. Bukovec v razpravi »Naše panjske končnice«.

Slikanje po šabloni

Številni slikarji panjskih končnic so bili tudi mažaki, ki ne zaslužijo imena »ljudski umetniki«. Sicer je bila tehnika poslikovalcev panjskih končnic v splošnem zelo preprosta. Slikar je prevlekel dobro ugaljen les s temeljno barvo. Ko se je temeljna barva posušila, je na njo narisal s svetločrtnimi obrisi predmetov, ki jih je nameraval naslikati. Na nekaterih končnicah se še poznajo obrisi. Slikarica panjskih končnic Podnartovec Mica iz Seč je slikala panjske končnice tako na debelo, da je bilo treba slike razmoževati že industrijsko. Slikala je tako, da je obrle se napravila s šablono s pomočjo okra in oglejenega prahu. Obrise na šablono je dobila z bučico, potem je pa tolkla po šablono z vrečino, napolnjeno z zdrobljenim ogljem tako dolgo, da je prah prodrl skozi luknjice na končnici. Naredila je na stotine takšnih končnic. Zato so pa mnogi njeni izdelki tudi vsi po enem kopitu ter brez posebne vrednosti.

Tudi pravi slikarji slikali končnice

Končnice niso slikali le ljudski slikarji. Povedano je bilo že, da so končnice slikali tudi boljši slikarji, ki so se mudili v vaseh, zaposleni s cerkvenim slikanjem. Nekaj končnic so pa naslikali tudi dobri slikarji v svojih delavnicah. Tako je znano, da so panjske končnice slikali tudi v šubičevi delavnici v Poljanah nad škofjo Loko. Ni pa bilo mogoče doznati, kateri izmed slikarjev šubičev se je ukvarjal s slikanjem končnic in v kateri dobi. Eden izmed slikarjev iz te delavnice je hodil slikat končnice celo v ljubljanski okolici »v šterov«. Vsako leto je obiskal čebelarje iz šmartnega pri Dobrovi. Razen tega so v Kranju prodajali na trgu poslikane končnice iz šubičeve delavnice. — Zanimivo je vsekakor, da se je s slikanjem končnic pečala tudi ženska. Podnartovec Mica — pisala se je Marija Pavlic — je bila precej upoštevana slikarica. Slikati se je naučila od očeta, ki je bil slikar. Slikala ni le končnice, temveč tudi znamenja in slike na steklu. Slikanja se je oprijela tem bolj že zaradi tega, ker je imela pokvarjene noge in ni bila sposobna za drugo delo.

Številni slikarji končnic

S slikanjem končnic so se nekdanji pečali številni slikarji, a kakor rečeno, ne le ljudski. Upravičeno domnevamo, da je bilo precej končnic, ki so bile napredaj v Kranju na trgu slikali tudi v kranjskih slikarskih delavnicah. Za slikarja Leopolda Laverja (1752—1828) je dognano, da je poslikoval končnice. V ljubljanskem muzeju sta ohranjeni dve njegovi končnici: »Noetova daritev in Cvetna nedelja«. Ljudskih slikarjev končnic je bilo največ na Goranjskem. Nekateri so si pridobili ugled in njihova imena niso se pozabljala. Bukovec naštevata imena posameznih ljudskih slikarjev končnic in označuje njihovo umetnost. Ljudski umetniki so se udeleževali tudi v ljubljanski okolici, a ne vsi s posebnim uspehom. Tako je končnice slikal Gašper Bizjan izpod Utika. Bil je samouk in se je pečal s slikanjem samo pozimi; sicer je obdeloval svoj košček zemlje in čebelaril. Poslikal je največ končnic velike mere (za pavlinovce). Najraje je slikal zgodbe iz sv. pisma. Iz prve dobe

njegovega slikarskega udejstvovanja so bile končnice »oko zaleci izdelki, kar si jih moramo misliti«. Čebelar Pavlin je močno kritiziral končnice s sliko zlodeja, češ da so imele ženske, ki jim je hudo obrazil jezik, prevlekle glave in prekratke jezike, vrag se je premalo odločno držal, imel je klavne oči in rep je poveljal kakor mrsava svinja, namestu da bi ga imel zvitega in obrnjene navzgor, kakor se spodobi za zlodeja, ki se je z veseljem in navdušenjem lotil vse hvalevrednega posla... Pisec razprave omenja to sodbo kot dokaz, da so tudi preprosti ljudje imeli kritično oko in smisel za lepo slikarjo. — Boljši slikar od Bizjana je bil Razpotnik, delovodja v opekarni v Kosezah. Čebelarji so radi kupovali njegove izdelke. — Dalje pisec omenja tudi koroške slikarje. Med slikarje končnic je lahko uvrstil tudi znamenitega pokrajnarja Marka Pernharta. Končno se je pečal s slikanjem končnic v sami Ljubljani učitelj risanja na ljubljanski normalni Andrej Herrlein (umrl 1817). Med francosko zasedbo je ostal brez pokojnice, pa se je začel preživljati s slikanjem končnic.

Neizčrpen zaklad domislekov

Pisec razprave o končnicah pravi, da se človeku, ko razmisli o naših starih čebelnjakih, sama po sebi ponuja primerja z nekako domačo galerijo slik. Če pa ima pred očmi vsebinsko pomembnost končnic, pa še prej pomisli na knjigo in letak, v vse 16. stoletje. Razen verske vsebine in snovi iz tradicionalnega sveta je bilo še marsikaj, kar je zanimalo slikarja, tako da so njegove slike postale kronika tistih časov. V tej kroniki je slikar bodisi miren, stvaren pripovedovalec ali pa tudi sarkastično oboja, poroka ali opozarja, kar zasluži poudarka. Pročelje čebelnjaka je bilo tako kakor strani dnevnika: tam je čebelar lahko »čital« bodisi kritiko ali povsem stvarno poročilo, se pomudil pri le-

gendu, pri zgodovinskem ali svetopisemskem dogodku. Slikarjev zaklad domislekov je bil neizčrpen. Zajemal je s pominimi rokami iz neusahnjivega vira domače šaljivosti, satire, bajk in legend. Ni le odzviljal zgodov. sv. pisma, temveč prikazoval tudi misli in čustva preprostega človeka. Prikazoval je vaško življenje, večkrat se je dotaknil tudi pomembnejših, državnih dogodkov. Proza in poezija sta mu nudili dovolj snovi, treba je bilo le malo domišljije in s skromnimi sredstvi je lahko povedal toliko, a vendar je slika ostala po obliki preprosta. Nekatere snovi so se slikarjem posebno priljubile, tako da so mlajši slikarji izbirali za starejšimi iste ali podobne motive. n. pr.: Pegam in Lamberger, Job na gnoju. Izgubljeni sin, Spovednica, Lovčev pogreb, Lisica lovca brije, Boj za hlače. Vrag babi jezik brust, Strahopetec krojač itd.

Končnice in otroci

Končnice s svetopisemskimi motivi so posebno radi ogledovali otroci. Ko še ni bilo učnih knjig, je bilo pisano pročelje čebelnjaka odprta knjiga. Sicer pa danes ne najdemo tako lepih barvnih slik, ki bi učinkovale na otroka tako močno, v nobeni knjigi. Na končnicah so otroci videli nešteto reči in stvari, ki bi jih sicer v življenju nikdar ne spoznali. Ob teh slikah se jim je razvijala domišljija. Pisec razprave pravi, da bi bila marsikatera sodbna slikovnica, ki je včasih tako klavnerna, drugačna, če bi bil slikar — Bog mi greh odpusti, da rabim zanj to vzvišeno ime — poznal snovitosti iz čebelnjakove galerije. Tam bi našel kopico pobud za slikovnico trajne vrednosti, ki bi zadostila tudi vsem zahtevam sodobnega vzgojevalca in bi bila zares narodna. V resnici naših poslikanih končnic še ne znamo dovolj ceniti, zato je pa tudi tem bolj potrebno temeljito, obširno delo o njih, kar obeta Bukovecva razprava. To bo prava monografija o poslikanih slovenskih končnicah.

Madžarsko vojno gospodarstvo

Država pospešuje z raznimi ukrepi oboroževalno in poljedelsko industrijo

Pozneje kakor druge evropske države je začutila potrebo po reorganizaciji gospodarstva in njegovi prilagoditvi vojnemu času. Madžarska, tudi posledice vojne so se pokazale na Madžarskem pozneje kakor po drugih evropskih državah. Takoj po začetku vojne v septembru 1939 je segla Madžarska iz previdnosti po raznih ukrepih zlasti v pogledu razdeljevanja in izmenjevanja uvoženega blaga. Pozneje se je polagoma pojavljalo pomanjkanje iz prekomorskih držav uvoženega blaga, kar je do leta 1941, polagoma prenehal vs uvoz. Toda v vojno je posegla Madžarska šele lani proti koncu junija in šele tedaj so se pokazale prve posledice vojnega gospodarstva.

Razvoj madžarske industrije je doživel velik razmah. Zlasti težka industrija je bila takoj po vstopu v vojno polno zaposlena. Tudi rudarski industriji je prinesla vojna polno zaposlitev. Industrija vsakdanjih potrebščin je večinoma lahko ohranila visok proizvodni nivo, čeprav so bile potrebne v nekaterih panogah preusmeritve, kar velja zlasti za tekstilno industrijo. Zdj se tudi Madžarska v pogledu porabe industrijskih izdelkov polagoma prilagodeva vojnemu času. Pristojna ministrstva so odredila, da dobiva strovine in delavce na razpolago v prvi vrsti oboroževalna industrija. Proizvodnja luksuznih izdelkov je bila povsem ustavljena, proizvodnja vsakdanjih potrebščin za civilno prebivalstvo pa omejena. S tem bi bilo pa samo posebi sproženo vprašanje preusmeritve dela in strokovne izobrazbe delavskega naroda.

Poleg oboroževanja pospešuje država tudi poljedelsko industrijo, ker igrajo poljedelski stroji pri kmetijski proizvodnji odločilno vlogo. Še nedavno so na Madžarskem po pretežni večini obdelovali zemljo brez uporabe večjega števila strojev, zdaj so pa poljedelski stroji že močno zamenjali ročno delo. Tudi na Madžarskem se čuti pomanjkanje delovnih moči in naravno je, da si vlada prizadeva preskrbeti kmetovalcem čim več poljedelskih strojev. Zaradi velikega povpraševanja po poljedelskih strojih so se odločili tovarne za skupen program proizvodnje, poleg tega bodo pa razne tipe le teh normirane. Madžarska rabi letno okrog 10.000 plugov, 16.000 se-

jalk in 4000 čistilk. Precej plugov in čistilk dobe mali kmetje brezplačno. Pripravlja se ustanovitev 400 kmetijskih združenj, ki bodo skrbeli za nakup traktorjev. Že obstoječe kmetijske združenje igrajo pri pospeševanju kmetijstva važno vlogo.

Finančno ministrstvo je ukrenilo vse potrebno, da pridejo zopet v obtoč velike vsote skritega denarja. Poznavalci razmer pravijo, da je na Madžarskem odtegnjeno obtočju okrog 800 milijonov pengő. Obdavčenje židovskega premoženja bo tudi znatno prispevalo k živahnemu obtočju denarja. Državni tajnik Jursek je pa pripravljen načrt, po katerem naj bi se povečala kmetijska proizvodnja. Kmetje, ki bodo pridelali več kakor v mirnem času, dobe posebno nagrado. Oni, ki bodo pridelali manj, bodo pa kaznovani. Tisti kmetje, ki bodo pridelali več, dobe poleg tega še posebne nakaznice za živila, obleko in obutev.

Najvišje cene pred 1600 leti

Tudi maksimirane cene življenjskih potrebščin niso nič novega. Poznali so jih že stari Rimljani pred 1600 leti. O tem pričajo izkopanine in zgodovinske najdbe v starem Rimu. Kot komisar za cene se nam predstavi iz onih davnih časov cesar Dioklecijan. On je bil delavec, pravnik, organizator in upravni uradnik v eni osebi. Mogočno rimsko cesarstvo je razdelil v štiri upravna področja, ta pa zopet v okrožje in okraje. Civilno upravo je strogo ločil od vojaške. Cesar Dioklecijan je bil pa tudi dober gospodar. Ko so začele cene naraščati, ko je bilo velno težje dobiti življenjske potrebščine in je pretilo siromašnejšim slojem hudo pomanjkanje, je posegel cesar Dioklecijan s svojo krepko roko v nezdružne razmere in napravil red.

Leta 301 pred Kristusom se je odločil za maksimiranje cen, da bi zajezil njihovo naraščanje in vrnil denarju njegovo prvotno veljavo. Na vseh trgih, po mestih in vaseh so bile pribite kamenite tablice z naj-

Z vzhodne fronte: Patrola italijanske vojske v Rusiji v napadalni akciji proti ostankom sovjetskega odpora

višjimi cenami. Nobena življenjska potrebščina ni bila izuzeta. Določene so bile cene soli, sočiju, sadju, kruhu, mesu, ribam, olju, obleki in obuvti, določene so bile pa tudi plače učiteljem in zdravnikom, najvišji zaslužek brivcem, pisarniškim uradnikom itd. To je pač najstarejši primer, ko so morale oblasti zajeziti dobičkalnost brezvestnih izkoriščevalcev trenutnega položaja.

Že v starem Rimu so stale oblasti pred nevarnostjo inflacije, ki jo je bilo treba preprečiti z zadostnimi ukrepi in cesar Dioklecijan je to tudi storil. Kakor je na eni strani odločno stopil na prste navijalacem cen, tako je na drugi strani vzorno skrbel za siromašnejše sloje. Strogo je kaznoval verižnike. Zanimiva je utemeljitev smrtno kazni, določene za vse, ki so se hujše pregrešili zoper določbe o najvišjih cenah. V vseh časih je bilo tako, pravi utemeljevalec, da je mogel samo strah krotiti preležnost. Smrtna kazen se ne smatra za pretrdo, saj se je lahko izognel vsak kdor ne krši zakona.

Slovaško kmetijstvo

Prizadevanje slovaškega poljedelskega ministrstva in nedavno ustanovljene kmetijske zbornice gredejo za tem, da se kmetijstvo še bolj povzdigne, in da bi pridelali kmetovalci prihodnje leto še več kakor letos. Zasnovan je bil širokopotezen načrt za povzdigo kmetijstva v prihodnjih petih letih. Država bo dala v ta namen pol drugo milijardo kron. Potrebni so pa še takoj razni ukrepi in javna dela, da se zboljša položaj kmetijstva. V ta namen je določenih 100 milijonov kron. Veliko važnost polga kmetijski minister tudi na izmenjavo semenskega žita. Ta akcija je v glavnem že zaključena. Izmenjanega je bilo okrog 2.000 vagonov žita. Koristne posledice tega prizadevanja se bodo gotovo pokazale že prihodnje leto.

5000 let stari lesniki

O zanimivi predzgodovinski najdbi poročajo iz Velikega Belta. Nekaj danski ribič iz Korsoera je potočil iz morja z mrežo veliko kepo blata, v kateri je našel več leskovih vej, na njih pa nekaj lesnikov. Znanstvena preiskava je pokazala, da gre za rastlinske ostanke, stare okrog 5000 let. Danski arheološki zavod je v morskem blatu najdene leskove veje in lesnike temeljito proučil. Zanimanje učenjakov za te lesnike je pač razumljivo, ker so menda najstarejši na svetu.

Pomen barvastega papirja pri Arabcih

Arabci so imeli že visoko razvito umetnost izdelovanja papirja. Pri njih se je razmeroma že zgodaj razširila navada uporabljanja v gotova vrste tudi papir določene barve. Uradi so uporabljali za pisarniške posle v glavnem bel papir. Papir bele barve se je uporabljal tudi v znanstvene in študijske vrste. Smrtno obsodbo so bile pa pisane pogosto na modrem papirju, kajti v očeh Arabcev je bila modra barva znak boja in pravice. Rdeč papir je bil znak plemstva in dostojanstva. Zato so ga uporabljali knezi in duhovniki. Rumena papir je pa veljal za znak bogastva in razkošja.

Zatiranje influence na Madžarskem

Državni tajnik v madžarskem notranjem ministrstvu dr. Bela Johan je na seji zdravniškega društva v Budimpešti poročal, da se je odločil za proučevanje influence v državnem zavodu za narodno zdravje posrečilo odkriti povzročitelja te pogoste bolezni. Zavod je ugotovil, da povzroča influenco virus, ki se da filtrirati. To se ujema tudi z opazovanji zdravnikov v drugih državah. Ker je povzročitelj influence ugotovljen, se je madžarski državni zavod za narodno zdravje takoj odločil za borbo proti tej bolezni. Zaenkrat delajo poskuse še v laboratorijih.

Za smeh

PRED SODISCEM.

— Priča, vi ste bili očivlec, ko je obtoženec udaril tožitelja. Povejte nam, ali ga je res udaril v afektu?

— To je grda laž! Udaril ga je sredi ošte, gospod sodnik.

DVOUMNO

— Gospodična, kaj bi storili, če bi vaš zadržal objel in poljubil?

— Kako morete kaj takega vprašati!

NI JE RAZUMEL

— Kaj obed še ni pripravljen? Grem pa v restavracijo obedovat, ker ne morem čakati.

— Samo pet minut počakaj, dragi.

— Kaj bo čez pet minut obed na mizi?

— Tisto ne, pač bom pa jaz oblečena in potem pojdeva skupaj v restavracijo.

ADAM IN EVA

— Pojdiva se Adama in Evo, — predlaga Jurček svoji sestrici. — Ti me nagovarja, naj pojem jabolko in pojedel ga bom.

NI NEVARNO

— Tvoj oče je zbolel? Pa vendar ni kaj nalezljivega?

— Ne, zdravnik pravi, da je preveč delal.

IZ ZENITOVANJSKEGA URADA

— Če želite inteligentno ženo, vam lahko tole gospodično kar najtopleje priporočim. To vam je pravi leksikon.

— Da, samo nekoliko prestara izdaja.

ZAKONCA MED SEBOJ

— Če mi ne nehaš godrnjati, skočim ti na kožl...

— To je nov dokaz tvoje kačje narave.

MANJŠE ZLO.

— Kako to, da imaš tako majhno ženo?

— Če sem se že oženil, sem pač gledal, da si nakopljem na vrat čim manjše zlo.

KESANJE.

— O, da bi imel tisti denar, ki sem ga v življenju zapil!

— Kaj bi pa storil z njim?

— Zapil bi ga.

FAKTIČNO.

— Papa, ali je res, da se na svetu nikoli nič ne zgodi prvič, temveč da se vse ponavlja?

— Seveda je res.

— Ali se pa spominjaš, da si mi nekoč pravil, kako so te vrgli iz šole?

SIMPTOMI.

Janko ima nove čevlje, ki mu zelo škripajo.

— Gotovo jih nisi plačal, ker ti tako škripajo, — mu pravi prijatelj.

— Če bi bilo to res, bi morale škripati tudi tvoje hlače.

D. Du Maurier:

146

Prva žena

Roman

Stisnila sem se v kot; natakari mi je kmalu prinesel ribo. Jastog je bil vroč, odličnega okusa. Tudi jaz sem si naročila še en konjak s sodavico. Čudno dobrodojen občutek me je prevzel ob zavesti, da sem tu, in zdelo se mi je, kakor da ni v moji glavi nobene misli. Vsaj težke ne. Nasmehnila sem se natakariju. Sama ne vedoč, zakaj, sem po francosko naročila še kruha. Ozračje v malem restoranu je bilo pokojno, simpatično. Z Maksimom sva bila združena. Nevihta je bila minila. Vse je bilo v redu. Rebeke ni bilo več. Rebeke nama ni mogla več storiti žalega. Kakor je bil rekel Maksim: poslednji zasmeh, in za tem nobenega več.

Maksim se je vrnil čez kakih deset minut. »Nu,« sem vprašala, in moj lastni glas se mi je zdel, kakor da prihaja od daleč, »kako se ima Frank?«

»Dobro,« je Maksim odvrnil. »V pisarni je bil. Že od štirih naprej je čakal, kdaj ga pokličem na telefon. Povedal sem mu, kako je bilo. In zdelo se mi je, da je tudi on zadovoljen in pomirjen.«

»Je,« sem rekla.

»Toda zgodilo se je nekaj čudnega,« je nadaljeval Maksim in namršil obrvi. »Frank meni, da je Danversovka za zmerom odšla. Izginila je, ni je več. Povedala ni nikomur nič, a očito je ves dan po-

spravljala svoje reči in odnesla vse iz svoje sobe, okrog štirih pa je prišel s postaje nosač, ki je vzel njene kovečke. Frith je to neutegoma telefonsko Franku v pisarno, in Frank je rekel, naj povedo starki, da jo pričakuje; čakal je in čakal, a Danversovka se ni pokazala. Četrte ure, preden sem jaz telefoniral, je Frith drugič telefonsko Franku ter mu povedal, da so gospo Danversovo od zunaj klicali na telefon in da je spojil centralo z njeno sobo, potem pa ni slišal ničesar več. To je moralo biti nekaj malega pred četrta na sedem. Ob tri četrta na sedem je šel trikrat na vrata gospe Danversove, pa je našel njeni sobi prazni. Obe, salonček in spalnico. Iskali smo jo povsod, toda niso je mogli najti. Mislijo, da je odšla. Najbrže je skrivaj zapustila sobo, nato pa ubrala pot skozi gozd. Skozi mrežna vrata vsekakor ni šla.«

»Ali mar ni bolje tako?« sem rekla. »Pomisli, koliko neprijetnosti nama je prihranila! Odslovila bi jo bila tako in tako. Mislim, da je tudi ona slutila... Prav davi, ko sva se vozila v London, sem mislila na to. Tisti njeni snočnji obraz...«

»Da, ali vse to mi ne ugaja...« je dejal Maksim.

»Ne ugaja mi...«

»Kaj nama more biti mar?« sem vztrojala. »Če je odšla, tem bolje. Telefonski ji je najbrže Favell, toliko je jasno. Gotovo ji je povedal zastran Bakerja in ji hkratu sporočil tudi to, kar mu je nazadnje rekel polkovnik Julian. Ali ni tudi nama dvema zabičil, naj ga takoj obvestiva, če bi se dogodil le najmanjši poskus izsiljevanja? Pa saj se ne bosta upala, nikoli ne! Nič nama ne moreta. Nevarnost bi

bila prevelika.«

»Izsiljevanje ni tisto, kar me skrbi,« je zamišljeno rekel Maksim.

»Kaj pa naj bi storila?« sem nadaljevala. »Polkovnik Julian je imel prav, ko nama je rekel, naj nikar več ne misliva na to. Vse je končano, dragi, vse to je zdaj daleč za nama. Nič drugega nama ne ostane kakor kleče zahvaliti Boga, da je konec.«

Maksim ni nič odgovoril. Strmel je predse tja v en dan.

»Tvoj jastog bo mrzel,« sem dejala. »Jej, dragi. Prileglo se ti bo, saj si tudi ti potreben, da dobiš nekaj vase. Močno si izmučen.« Rabila sem do malega njegove lastne besede. Duša mi je bila vsa sproščena. In zdaj sem bila jaz pri njem, da bom skrbela zanj. Izmučen je bil in blede. Jaz sem bila že premagala slabost in utrujenost, pri njem pa je šele zdaj nastopal vzvrat. A največ zato, ker je bil truden in ker je imel prazen želodec. Kaj je bilo sicer še takega, da bi si bilo treba beliti glavo? Gospa Danvers je bila odšla. Odsila je bila, hvala Bogu! Tudi to je pomenilo eno skrb manj.

»Jej jastoga, dragi,« sem rekla.

Kolikanj drugačna je bila zdaj najina prihodnost! Nič več ne bom živčna in plaha v obvešanju s sluščadjo. Zdj, ko je Danversovka izginila, se bom polagoma naučila držati hišo za vaje. Pred vsem se bom sama hodila v kuhinjo pogajat s kuharjem. In ti ljudje se me bodo naučili ljubiti in spoštovati. Kaj kmalu jim bo Danversovkina vladanje le še daven spomin. Tudi vodstvo posestva me je mikalo, da bi se zavzela zanj. Za marsikaj bom

prosila Franka, naj mi razloži. Frank me je imel rad, o tem sem bila prepričana. In tudi jaz sem ga imela rada. Poglobila se bom v skrivnostni uprave. Vedeti hočem, kako napreduje pristava in kako se porazdeljuje delo na poljih. Kdo ve, ali se ne oprimem tudi vrtnarstva... To pa ono bi hotela sčasoma izpremeniti. Tista ploščadka pred jutrnjo sobo, kjer stoji kip satirja, mi na primer ni všeč. Satirja postavim drugam. In tako je še marsikaj, kar bo treba storiti, lepo polagoma... In pa obiski mi zdaj ne bodo več v nadlego. Narobe, ljubo mi bo sprejemati goste. Zabavalo me bo misliti na njihove sobe in jim s cvetjem in knjigami dajati prijaznejše lice. Obede bo tudi treba sestavljati. In otroke bova imela. Nikakega dvoma ni, da bova imela otroke.

»Si končala?« je zdajci rekel Maksim. »Jaz ne bom ničesar drugega. Samo še kavo. Črno kavo, zelo močno; in potem, prosim, račun,« se je obrnil k vodji.

Kaj mu je treba tako hiteti z odhodom? sem se vprašala. V malem restoranu je bilo tako prijetno, nič naju ni priganjalo, naj greva. Rada sem sedela tako, z glavo naslonjeno na hrbet divana, in si zamišljala prihodnost v nekakšni megli, ki je delala vse reči še lepše. Še dolgo, dolgo bi bila rada ostala tako.

Zehaje in z drsajočimi koraki sem stopala za Maksimom, ko je odhajal. »Čuj,« je rekel, ko sva stala zunaj na pločniku, misli, da bi lahko spala v vozu... na zadnjem sedcu, če bi se dobro zavila v odejo? Tudi blazina je tam, in moj povračnik.«